Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабрин 21-hээ гарана | № 165 (14185) | 1973 оной июлиин 15, воскресени | Сэн 2 мүнгэн

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР Д. В. ТИХОМИРОВТА БУРЯАДАЙ АССР-эй ИСКУССТВЫН ГАБЬЯАТА АЖАЛ ЯБУУЛАГША ГЭҺЭН ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

Буряадай АССР-эй тогтоhоор 50 жэлэй ойдо зорюулагдаhан Буряадай искусство болон литературын үдэрнүүдые Москва хотодо, мүн hайндэрэй наадануудые Улаан-Үдэ хотодо бэлдэжэ үнгэргэхэ хэрэгтэ ехэ үүргэ дүүргэhэнэйнь түлөө Москвагай гүрэнэй культурын институдай режиссурын кафедрые даагша нүхэр **Тихомиров** Дмитрий Васильевичта **Буряадай АССР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша** гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь В. ДУБРОВСКИЙ.

Улаан-Үдэ Соведүүдэй байшан.
1973 оной июлиин 13.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Буряадай АССР-эй байгуулагдаhаар 50 жэлэй ойдо зорюулагдаhан hайндэрэй наадануудые бэлдэхэ ба үнгэргэхэ хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадаhанайнь түлөө Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** иимэ хүнүүдые шагнаха:

Абагаев Филипп Абагаевичые — Улаан-Үдын Ленинэй орденто локомотив-вагон заhабарилгын заводой начальнигай орлогшо.

Горох Александр Васильевичые — Улаан-Үдын городой профессионально-техническэ № 22 училищиин — физкультурын багша.

Измайлов Виктор Вавиловичые — Улаан-Үдын телевидениин студиин ахалагша редактор.

Манилов Николай Иннокентьевичые — Буряадай Ленинэй орденто оперо ба баледэй театрай уран зуурааша.

Суетин Иван Петровичые — Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи техническэ hуралсалай управлениин начальник.

Триадский Владимир Александровичые — Москвагай культурын институдай режиссурын кафедрын ахалагша багша.

Фрорин Эдуард Рудольфовичые — Ярославска Волковой нэрэмжэтэ академическэ драматическа театрай ахалагша уран зурааша.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь В. ДУБРОВСКИЙ.

Улаан-Үдэ Соведүүдэй байшан.
1973 оной июлиин 13.

ПАРТИИН УДАРИДАЛГААР, ЛЕНИНЭЙ ХАРАА ШУГАМААР—КОММУНИЗМ ТЭЭШЭ

РСДРП-гэй II съездын — Россин хүдэлмэришэн ангиин революционно парти, шэнэ түхэлэй парти, агууехэ Ленинэй парти байгуулhан съездын 70 жэлэй алдарта ойе коммунистнууд, бүхы совет хүнүүд, хилын саанахи манай ханинар үргэнөөр, баяр жабхалантайгаар тэмдэглэжэ байна.

РСДРП-гэй II съездын 70 жэлэй ойдо зорюулагдажа, Москвада болоhон баярай суглаан

Партийна, совет ниитын эмхинүүдэй ба Москва хотын ажалшадай түлөөлэгшэдэй июлиин 13-да Кремлиин Ехэ ордон соо болоhон баярай суглаан энэ гайхамшаг ойдо зорюулагдаhан байгаа.

Нүхэд **Л. И. Брежнев, Ю. В. Андропов, А. А. Гречко, В. В. Гришин, А. А. Громыко, А. П. Кириленко, Ф. Д. Кулаков, К. Т. Мазуров, А. Я. Пельше, Н. В. Подгорный, М. А. Суслов, А. Н. Шелепин, П. Н. Демичев, Б. Н. Пономарёв, М. С. Соломенцев, Д. Ф. Устинов, В. И. Долгих, И. В. Капитонов** гэгшэдэй президиумдэ ерэжэ hуухадань, суглаагшад нэрьемэ, удаан үргэлжэлhэн альга ташалгаар угтаа.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшонор, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй гэшүүд, партиин ветерануд, КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй, ВЛКСМ-эй ЦК-гай, КПСС-эй МГК-гай, МК-гай, Моссоведэй гүйсэдхэхэ комитедэй харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд, олониитын түлөөлэгшэд тэдээнтэй хамта президиумдэ hууба.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр **Л. И. Брежнев** баярай суглаа нээгээ.

Нүхэр Л. И. БРЕЖНЕВЭЙ хэлэhэн үгэ

Хүндэтэ нүхэдүүд!

Россин социал-демократическа хүдэлмэришэнэй партиин хоёрдохи съездын 70 жэлэй ойе манай парти, тэрээнтэй хамта бүхы совет арад, манай ханинар болон бүхы дэлхэй дээрэхи бидэнтэй нэгэн адли hанал бодолтой хүнүүд эдэ үдэрнүүдтэ тэмдэглэжэ байна.

Революциин ба социализмын илалтын түлөө агууехэ тэмсэлэй түүхэдэ энэ съездын элитэ ехэ үүргэнь юун бэ гэхэдэ, хэрбээ тобшохоноор хэлэбэл, большевигүүдэй парти — манай алдарта ленинскэ парти тэрээн дээрэ байгуулагдаа hэн. **(Удаан үргэлжэлhэн альга ташалга).**

Мүнөөдэр аяар тэрэ холын, гэхэтэй хамта, бидэндэ иимэ дүтын урдын байдал үрүү эрьен харахадаа, манай парти — түүхэдэ түрүүшын шэнэ түхэлэй парти — байгуулhан, тиигээд дайсадай зүгhөө улеэhэн хамаг hалхи шуурганые хаха зүрин, табан оной баррикада дабан, арбан долоон оной февраль хүрэтэр, мүн арбан долоон оной февральhаа Агуехэ Октябриин илалта хүрэтэр тэрэниие хүтэлhэн Ленинэй болон тэрэнэй соратнигуудай хэрэгүүдээр омогорхонгүй байжа шадахагүйбди.

Зуун жэлэй эхиндэ иигэжэ бэшэhэн В. И. Ленинэй үгэнүүдые энэ үдэр дурдангүй байжа болохогүй: «Гар гарhаа бахим шангаар адхалдан, эгсэ эрид, хүндэ хүшэр замаар эб эетэй бүлэгөөрөө дабшан ябанабди. Дайсад бидэниие бүхы тээhээмнай хүреэлжэ байна, тиин тэдэнэй hомон соогуур хододоо шахуу дабшаха баатай болонобди» Тиимэ имагтал эрэлхэг зоригтой, шууд сэхэ хүнүүд, шэн габьяата, хүндэ хүшэр ажал хэрэгhээ, полициин мүрдэлгэhөө айха, hүрдэхэгүй хүнүүд, ажалша арадай зол жаргалые юунhээшье үнэтэйдэ тоолодог имагтал тиимэ хүнүүд лэ манай ороной коммунистнуудай түрүүшын, ленинскэ үеын хүнүүдэй габьяа харуулжа шадаха байгаа. **(Альга ташалга).**

Бидэндэ, социализм ба коммунизм байгуулгын үе сагай большевигүүдтэ, Ленин, мүн тэрээнтэй хамта тэмсэжэ илаhан хүнүүд зоригжуулхы, хэтэдээ мүнхэ hүлдэмнай болодог байгаа, хойшодоошье болохо. Мүнөө, манай парти дотор партийна документнүүдые hэлгэлгын боложо байхада, ленинскэ партиин гэшүүн гэhэн нэрэдээ хүрэмэ байхын тула би бүхы юумэ хээ гээшэ гүб гэжэ коммунист бүхэн өөрлөө үшөө, үшөө дахин асууха уялгатай. Тэрэнэй түүхээр ба ёhо заншалнуудаар, совет зохёохы, революционно бодото байдалаар КПСС-эй гэшүүн бүхэнэй үмэнэ табигдадаг эрилтэнүүдтэ хүрэмэ байхын тула бүхы юумэ хээ гээшэ гүб?

Ленинскэ партиин зэргэдэ байха гээшэ хүндэтэй хэрэг, энэ ехэ юумэндэ уялгана. 15 миллион шахуу хүнhөө бүридэдэг манай партиин гэшүүд Ленинhээ, эстафетэ мэтээр, халан абаhан Октябриин улаан тугые, коммунизмын тугые саашадаашье үндэр дээрэ үргэн ябаха бэзэ гээд этигэн найданабди! **(Удаан үргэлжэлhэн альга ташалга).**

Нүхэдүүд! Манай парти ута, түүхын алдарта зам гаталаа. Энэ зам хүндэ хүшэр, юрын бэшэ байгаа. Бидэ туйлай ехэ түбэг бэрхэшээлнүүдые дабажа гараабди. Урдамнай ушаран тохёолдоhон асуудалнуудта зүб шиидхэбэри олохо гээшэ хододоо бэлэн бэшэ байгаа. Революциин, социализмын хэрэгэй илалтын түлөө тэмсэлдэ олон алдарта ленинец-коммунистнуудаа алдаабди. Тэдэнэй дурасхаал манай арадта хэтэдээ нангин!

Манай парти илажа гараа. Энээнhээ урда тээ хэндэшье мэдэгдээгүй капитализмhаа социализм хүрэтэрхи замые гаталан дабажа шадаа. Хүдэлмэришэн ангиин, бүхы ажалшадай хизааргүй ехэ этигэл найдабарида хүртэн, хүгжэнги социалис общество, бүгэдэ арадай гүрэн түрэ байгуулжа, дэлхэй дээрэхи эгээл ехэ орониие коммунис байгуулалтын дардам харгыда гаргажа шадаа.

Нэн түрүүн марксизм-ленинизмдэ хэлбэришэгүй үнэн сэхэ байhанайнгаа ашаар манай парти эдэ бүгэдые туйлаа.

Революционно теори гүнзэгыгөөр шудалалгые, тэрэниие творческоор хүгжөөлгые, али бүхы дайсадhаа тэрэниие шууд сэхээр сахин хамгаалгые Ленинэй энхэ мэндэ байха сагhаа хойшо Советскэ Союзай Коммунис парти эгээл гол шухала зорилгонуудай тоодо оруулдаг байгаа. Теоридо эгээл иимээр хандаса бидэнэй омогорхохо ёhоороо омогорхожо байhан илалтануудые туйлаха арга партида олгоhон байна. Иимэ хандаса ерээдүйдэ шэнэ гайхамшаг амжалтануудые туйлаха арга бидэндэ олгоно!

Нүхэдүүд! Үнэн зүб байhыень бодото байдалаар баталагдаhан шиидхэбэринүүдые КПСС-эй XXIV съезд хоёр жэлэй урда тээ абаа hэн.

Манай экономикын ашаүрые дээшэлүүлхэ, энээнэй үндэhэ hуури дээрэ ажалшадай байдал hайжаруулха, соёлой хэмжээень дээшэлүүлхэ талаар съезд дээрэ тодорхойлогдоhон хараа шугам бодото дээрээ амжалтатайгаар бэелжэ байна. Съездhээ хойшо үнгэрhэн саг соо манай Эсэгэ ороной баялиг, hүр хүсэн нилээд ургаа. Совет обществын догорой эб эе, парти болон тэрэнэй Центральна Комитедые тойроhон манай арадай нягта жагсаал бэхижэжэ байна. **(Удаан үргэлжэлhэн альга ташалга).**

КПСС-эй уласхоорондын политикын амжалтанууд угаа ехэ юм. Партиин XXIV съезд дээрэ тодорхойлогдоhон хараа шугам бэелүүлгэ бүхы дэлхэй дээрэхи байдалда hайнаар нүлөөлнэ. Уласхоорондын оршон соо манай социалис гүрэнэй нэрэ хүндэ, нүлөө хэлбэришэгүй ургажа байна.

Манай политика Советскэ Союзай ба бусад социалис оронуудай хоорондохи аха дүүгэй харилсаае саашадань гүнзэгырүүлхэ, коммунис хүдэлөөнэй, империализмда эсэргүү бүхы хүсэнүүдэй нэгэдэл бэхижүүлхэ арга олгоно.

Эб найрамдалта совет программа бэелүүлгэ хүн түрэлтэниие шэнэ дайнай hүжэрэлгын аюул бага болгохо, замда оруулха, үнэхөөрөө амгалан тайбанаар хүгжөөхэ арга боломжо арадуудта олгохо байна.

Хараа шугамайнгаа үнэн зүб байhанда этигэн найдаhан бидэнэр эб найрамдалай хэрэг, арадуудай сүлөөтэ ба бэеэ дааhан байдалай хэрэг саашадаашье эрид шууд хамгаалхабди.

Бидэнэй зүрхэ сэдьхэл ханааhан эдэ бүхы hайн хубилалтануудые тэмдэглэхэдээ, мүнөө бидэнэй туйлаад байhан амжалтануудай эшэ үндэhэн хадаа РСДРП-гэй II съезд, энэ съезд дээрэ абтаhан манай партиин түрүүшын ленинскэ Программа болоно гэжэ мартадаггүйбди, хэзээдэшье мартахагүйбди. Тэрэ — энэ түрүүшын Программа, — Октябриин hүүлээр РКП(б)-гэй VIII съезд дээрэ баталагдан абтаhан хоёрдохи Программадал адли, бүрин хүсэдөөр бэелүүлэгдээ hэн. КПСС-эй гурбадахи Программа — манай орон дотор коммунис общество байгуулгын программа хэлбэришэгүй бэелүүлэгдэжэ байна гээд манай туйлаhан амжалтанууд элирхэйлэн гэршэлнэ. **(Удаан үргэлжэлhэн альга ташалга).**

Гэгээн гэрэлтэ ерээдүй — коммунизм тээшэ үргэн харгы бидэнэй урда нээлгээтэй. Бидэ хүсэндөө түгэс найданхайбди. Манай талада — дэлхэйн хүдэлмэришэн анги, ажалша бүхы хүн түрэлтэн.

Ленинэй эхилhэн хэрэг илан мандаха! **(Нэрьемэ, удаан үргэлжэлhэн альга ташалга).**

Нүхэдүүд! Россин Социал-Демократическа Хүдэлмэришэнэй партиин II съездын 70 жэлэй ойдо зорюулагдаhан партийна, совет, ниитын эмхинүүдэй, Москва хотын ажалшадай түлөөлэгшэдэй баярай суглаае нээгдэhэн дээрэ тоолоноб. **(Удаан үргэлжэлhэн альга ташалга).**

Нүхэр Л. И. Брежневэй хэлэhэн түгэсхэлэй үгэнүүд нэрьемэ альга ташалгаар угтагдаба.

Нүхэр Л. И. Брежнев элидхэл хэхыень КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь нүхэр **М. А. Сусловта** үгэ үгэбэ.

РСДРП-гэй II СЪЕЗД, ТЭРЭНЭЙ БҮХЭДЭЛХЭЙН-ТҮҮХЭТЭ УДХА ШАНАР

Нүхэр М. А. СУСЛОВАЙ хэhэн элидхэлhээ

Советскэ Союзай Коммунис партиин баян ба баатарлиг түүхэдэ хүдэлмэришэнэй, бүхы революционно-сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй хүгжэлтэдэ шиидхэхы шатануудые тэмдэглэhэн үйлэ хэрэгүүд бии. Далан жэлэй саада тээ болоhон РСДРП-гэй хоёрдохи съезд эгээл тиимэ үйлэ хэрэгүүдэй тоодо орохо байгаа, — гээд элидхэлшэ онсолон тэмдэглэбэ. Гайхамшагта энэ ойе тэмдэглэжэ байхадаа, бидэнэр агууехэ Ленинэй мүхэшэгүй сэсэн мэргэн ухаанда, ёhотой революционно парти байгуулхын түлөө Владимир Ильичэй дэлгэрүүлhэн тэмсэлэй тэрэ сагта дахин дахин ханданабди. Хоридохи зуун жэлэй эгээн эхиндэ тэрэ холын хараатайгаар иигэжэ мэдүүлээ hэн: «революционернүүдэй организаци бидэндэ үгэгты — тиин бидэнэр Россие үндэhөөрнь хубилгахабди! Тиимэ организаци байгуулагдаа hэн.

КПСС-эй ЦК-гай байгша оной апрелиин 4-нэй тогтоолдоор онсолон тэмдэглэгдэhэнэй ёhоор, РСДРП-гэй хоёрдохи съездын бүхэдэлхэйн түүхэтэ удха шанар гэбэл, энэ съезд дээрэ революционно марксис организацинуудые нэгэдүүлхэ хэрэг дүүрэжэ, В. И. Ленинэй зохёоhон үзэл сурталай, политическэ, эмхидхэлэй гол ёhонуудай эшэ үндэhэ дээрэ Россин хүдэлмэришэн ангиин парти байгуулагдаа hэн.

Тиигэжэ түрүүшын пролетарска шэнэ түхэлэй парти, большевигүүдэй парти, агуу ехэ ленинскэ парти бии болоо hэн. Хүдэлмэришэн ангида байhан эгээн эрхим, hайн, hаруул hайхан ба баатарлиг юумэн, тэрэнэй эгээн эрхэг зоригтой, арадай хэрэгтэ хизаарлашагүйгөөр үнэн сэхэ байhан хүбүүд, революциин зориг түгэлдэр тэмсэгшэд тэрэнэй зэргэдэ нэгэдээ.

В. И. Ленин зохёохы марксизмын, бүхы дэлхэйн хүдэлмэришэн ангиин дүй дүршэлые научна ёhоор согсолhоной бата бэхи үндэhэ hуури дээрэ революционернүүдэй парти байгуулаа, шэнэ түхэлэй партиин теоретическэ, политическэ, эмхидхэлэй үндэhэ hууриие зориг түгэсөөр зохёогоо, тэдэниие түүхын шэнэ эрхэ нүхэсэлтэй тааралдуулан, саг үргэлжэ хүгжөөжэ, баяжуулжа байгаа. Маркс, Энгельсын хэрэг болон hургаалые үнэн сэхээр үргэлжэлүүлэгшэ пролетариадай үзэл сурталай дайсадтай буржуазин болон жэжэ буржуазин номнолтой, баруунай ба «зүүнэй» түхэлэй ревизионизмтай хэгдэhэн шэрүүн шанга тулалдаанууд соогуур партиин дайшалхы, революционно шэнжэ шанарые хамгаалаа, хүдэлмэришэнэй хүдэлөөндэ тэрэнэй хүтэлбэрилхы үүргые батадхаа. Большевик партиие байгуулга, бэхижүүлгэ — Россин ба уласхоорондын хүдэлмэришэн ангиин үмэнэ, бүхы дэлхэйн ажалшадай үмэнэ Ленинэй гаргаhан шухалын шухала габьяа мүн.

Ленинэй үзэл сурталаар, революционно заншалаар хүмүүжүүлэгдэhэн парти түүхын агууехэ зам гаталаа. Пролетарска революционернүүдэй жагсаалтай багахан бүлэг байhан аад, тэрэ коммунистнуудай түгэс хүсэтэй, жагсаалтай, олон миллион арми болонхой. Мүнөө тэрэ дэлхэй дээрэ түрүүшын социалис гүрэниие толгойлжо байна.

Өөрынгөө алдарта түүхын 70 жэлэй туршада гээд нүхэр М. А. Суслов тэмдэглэнэ, манай парти болбол дэлхэй дээрэхи политическэ нэгэшье организациин туйлаагүй тиимэ ехэ амжалта туйлаа. Тэрэнэй хүтэлбэри доро манай ороной шэнжэ шанар хубилгагдахаhаа гадна, дэлхэйн түүхын ябасые үндэhөөрнь хубилгаhан тиимэ шэнэдхэн байгуулалта бэелүүлэгдээ.

Саашань элидхэлшэ үнгэрhэн зуун жэлэй эсэсэй, мүн хоридохи зуун жэлэй эхинэй түүхын оршон байдалые, дэлхэйн империализмын зүрилдөөнүүдэй уулзуур Росси боложо, империализмын эгээн hула газарынь тэрэнэй болоhон тэрэ сагай эгээн шухала зүрилдөөнүүдые шэнжэлэн харуулжа үгөө.

Россин пролетариадай үмэнэ революциие бэлэдхэхэ, үнгэргэхэ агууехэ зорилго сэхэ табигдаба. Тиихэдээ манай орондохи демократическа революциин илалта болбол социалис революциин оролто болохо юм гэжэ Ленин холын бодолтойгоор уридшалан хараhан юм. Энэ революци Европодохи хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй хүгжэлтэдэ, Азиин оронуудтахи национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй хүгжэлтэдэ хүсэн түгэс түлхисэ үгэхэ байгаа. Тиигэжэ Россин пролетариадай революционно тэмсэл уласхоорондын шухалын шухала удха шанартай болоо hэн.

Шэнэ үе сагай ерэхэдэ хуушан, үмхирhэн ниитын байгуулалтые революционно ёhоор унагаажа, шэнэ общество байгуулгада пролетариадые сэхэ бэлдэхэ зорилгонууд түрүүшын ээлжээндэ табигдаба. Теэд хүдэлмэришэн ангиин шууд сэхэ революционно парти, научна социализмын теорёор зэбсэгжэhэн тэрэнэй политическэ, үзэл сурталай вождь болохо шэнэ түхэлэй парти байгуулангүйгөөр тиимэ зорилгонуудые шиидхэхын аргагүй ха юм. Түрүүшын тиимэ партиин эхэ орон түүхын хуулиин ёhоор Росси болоо hэн. Тэндэ социальна эгээн хурса зүрилдөөнүүд, ерээдүйн революцинуудай болохо туйлай ехэ нөөсэ хүсэн бии болоод байгаа.

Капитализмын тэрэ сагай «амгалан» хүгжэлтын оршон байдалда бүридэhэн II-хи Интернационалай хуушан, социал-демократическа партинууд революционно үе сагай эрилтэнүүдтэй тааруугаар шэнэдхэн байгуулагдажа шадаагүй. Өөрынгөө сагта пролетариадай хүсэнүүдые суглуулха хэрэгтэ тааруу үүргэ дүүргээд, тэдэнэр оппортунизмын тала тээшэ бүри ехээр орожо байгаа.

Империализмын эрхэ байдалда хүдэлмэришэн ангида II-хи Интернационалай партинуудhаа үндэhөөрөө илгаатай, шэнэ түхэлэй парти, социальна революциин, пролетариадай диктатурын парти хэрэгтэй гэжэ ойлгоhон, тиигээд научна ёhоор баримталhан Россин ба уласхоорондын хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй ажал ябуулагшадай дундаhаа Ленин түрүү гараhан юм. Ленин Россида тиимэ партиие байгуулха зорилгые теоретическэ талаар табижа, бодото хэрэг дээрэнь шиидхэжэ шадаа hэн.

Шэнэ түхэлэй пролетарска партиие байгуулхын урда тээ Ленин туйлай ехэ теоретическэ, практическа ажал ябуулаа.

(Үргэлжэлэлынь 2-дохи нюурта).

ТҮРҮҮШЫН hҮРИ БОДОБО

Зунай эхеэр гандуу байhан аад, июль соо хаа хаанагүй хура бороо орожо, Санага, Зэдэ голой, Хуурлигай сабшалан дээрэхи ногоон хараа байса hайжараад, мүнөө түлэг ургажа байна.

Энээниие хараада абан, Санагын совхоз байгша ондо үбhэндөө эртэшэг ороод, түрүүшын ээлжээндэ холын ой тайгын модо, бургааhанай захаархи, намаг налхи газарай ногоо гараар сабшажа эхилхэ гэжэ шиидээ. Юуб гэхэдэ, нэгэдэхеэр, тиимэ дээрэ газарай ногоон эртэ хагдарха, шэмэ шүүhээ гээхэ байна. Хоёрдохёор, холын сабшалангай ногооe сабшаhаар байтарнь гол газарайнь ургаса хуряагдажа абтахаар болохо бшуу

— Мүнөө жэлдэ сабшалангай ногооной муу бэшээр ургажа байhаниие хараада абан, үбhэ тэжээл шадаал hаа ехээр бэлэдхэхын тула бүхы хүн зоноо, машина, техникээ элсүүлхэ, одоол гарта хүлтөөрөө хүдэлхэ зорилго табинабди. 310 хүнhөө бүридэhэн 30 звено, 21 трактор, хэдэн арбаад косилка, тармуур гэхэ мэтэ техникэ үбhэ хуряалгада хүдэлхэ юм, — гэжэ Санагын совхозой директор В. Цыренов хөөрэнэ.

Июлиин 8-hаа эхилжэ хэдэн звено совхоз соогоо эгээн түрүүлэн үбhэндэ гараа. Жэшээнь, Булаг гэжэ газарта Петр Цыреновэй хүтэлбэрилдэг 11 хүнтэй звено hүүлэй гурбан үдэр соо 7 гектар газарай ногооe гараар сабшаад, хэдэн арбаад центнерэй түрүүшын hүри бодхоогдоо.

hаянай үшөө арбаад звено үбhэндэ гараба.

Совхозой дирекци, партком үбhэшэдэй дунда социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ гурим зохёогдоо. Ямар звено, ямар газарта хүдэлнэб, тэрэниинь хаража, мүрысөөнэй дүн гаргаха, тон адли эрхэ байдалда хүдэлhэн аад, илажа гараhандань лэ арбан хоног бүхэндэ дамжуулгын улаан тугхан, мүнгэн шан барюулагдаха юм. Үбhөө гар хажуураар, морин косилкаар сабшажа абаха, звено бүхэн гектарай 12 центнерhээ бага бэшэ үбhэ хуряаха гэhэн уялгатай. Оньhожоруулагдаhан отрядай механизаторнууд га бүриhөө 16 центнерhээ доошо бэшэ үбhэ абахын түлөө тэмсэхэ байна.

Байгша ондо тус совхоз бүхыдөө 52 мянган центнер үбhэ абаха гэхэ гү, али нёдондонойхиhоо hураггүй ехэ бүдүүн тэжээл бэлэдхэхын тула бүхы боломжоёо элсүүлхэ зорилготой.

Д. АЮШЕЕВ,
манай корр.
Захааминай аймаг.

ЗОРИЛГОЁО ТОДОРХОЙЛОО

КПСС-эй Хоринн райком, аймгүйсэдком аймагай центрэй бүхы эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэдые суглуулжа, үбhэ хуряалгын үедэ ажахынуудта туhаламжа үзүүлхэ талаар тодорхой даабари үгэбэ. Үнгэрэгшэ жэлдэ «Бурводстрой» трестын ПМК-гай хүдэлмэришэд 150 центнер үбhэ бэлэдхэжэ үгэhэн байбал, мүнөө жэлдэ энэнээ 300 центнертэ хүргэхэ тухайгаа мэдүүлбэ.

Байгша hарын 14—15-най үдэр аймагай совхозуудта тэжээл бэлэдхэлгээр олон хүнэй хабаадалгатай воскресник үнгэргэгдэхэ юм. Тус воскресникто Улаан-Үдэ хотын фабрика, заводуудай хүдэлмэришэд олоороо хабаадаха байна.

Дээдэ-Тайлсын совхозой Санномыскын, «Георгиевский» совхозой Амгалантын отделенинүүдэй хүдэлмэришэд ниитынгээ малда тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэреэ аймаг соогоо түрүүлэн захалба. Аймагай механизаторнууд болон луговодууд энэ харюусалгатай ажалаа үсөөхэн үдэрэй туршада эрхим шанартайгаар дүүргэхэ зорилго урдаа табинхай.

Ж. БАДМАЕВ.
Хори.

НИИТЫНГЭЭ МАЛДА

Ниитынгээ адууhа малда бардам хүрэхэ тэжээл бэлэдхэхэ гэhэн уряа доро хүдөөгэй ажалшад мүнөө ажаллажа байнхай. Энэ харюусалгатай ажалаа эмхи гуримтайгаар үнгэргэжэ, hайн шанартай тэжээл ехээр бэлэдхэхын тула тэдэнэр оролдоно. hүүлэй хэдэн жэлэй туршада республикымнай колхоз, совхозууд ногооной витамин ехэтэй гурил бэлэдхэдэг болонхой. Энэ шэмэтэ тэжээл илангаяа нарай малда эдюулхэдэ hайн гэжэ малшан бүхэн мэдэдэг болонхой бшуу.

XXI партсъездын нэрэмжэтэ, «Победа» колхозууд аймаг соогоо түрүүлэн витамин ехэтэй ногооной гурил татажа эхилбэ. АВМ-0,4 түхэлэй агрегадые даагшаар дүй дүршэлтэй механизаторнууд таригданхай. Байгша ондо XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозой ажалшад 2500 тонно ногооной гурил татажа абаха түсэбтэй байhан hаа, энэнээ 3 мянган тоннодо хүргэхэ байна. Мүн «Победа» колхоз 2 мянган тонно ногооной гурил татажа абаха юм. Тус колхоз набша намаа бэлэдхэжэ эхилhээр hара шахуу болобо. Энэ хугасаада ажахыда 1200 центнер иимэ тэжээл бэлэдхэгдэбэ. Набша намаа бэлэдхэлгэдэ үбгэн залуугүй хабаадана.

Бэшүүрэй аймагай колхоз, совхозууд үбhэндөө ороо. Ажахынуудта үбhэ хуряалгада хүдэлгэгдэхэ оньhон техникэ түгэс бэлэн болгогдонхой. Аймагай механизаторнууд энэ халуун хаhала үсөөхэн үдэрэй туршада, hайн шанартайгаар дүүргэхые оролдоно.

Е. УТЕНКОВ.

НҮХЭР М. А. СУСЛОВАЙ ЭЛИДХЭЛЭЙ ҮРГЭЛЖЭЛЭЛ

(Эхиниинь 1-дэхи нюурта).

Үнгэрһэн зуун жэлэй ерээд онуудай дундуур Маркс, Энгельсын һүүлээр эгээн элитэ ехэ революционно бодолто гэжэ В. И. Ленин бэеэ харуулаа һэн. Тэрэнэй гениальна ухаан бодол ниитын үйлэ хэрэгүүдэй гүн удхые гүнзэгыгөөр шэнжэлжэ, марксис һургаалые урагшань дабшуулаа, шэнэ үе сагай онсо эрхэ байдалда тааруулан, тэрэниие творческоор хүгжөөгөө. Ленин үшөө түрүүшынгээ зохёолнууд соо пролетариадай ударидахы үүргэ ба таряашадтай тэрэнэй байгуулха холбоон тухай марксис үзэл сурталые хүгжөөгөө, буржуазно-демократическа революцида хүдэлмэришэн ангиин хүтэлбэрилхы үүргэ дүүргэхэ тухай һургаал үндэһэлөө. Тиигээд Маркс, Энгельсын һургаалые түүхын шэнэ эрхэ байдалда тааруулан, зохёохы ёһоор хүгжөөжэ, Владимир Ильич парти тухай, пролетариадай тэмсэлдэ тэрэнэй түүхын хууляар шухала хэрэгтэй байһан тухай, тэрэнэй үүргэ тухай һургаал, тэрэнэй эмхидхэлэй гол ёһонуудые, үзэл сурталай үндэһэ һуури, стратеги болон тактикые удаа дараалан зохёоно.

1893 ондо Ленин Петербург ерэжэ, түб хотын таранги байһан марксис кружогууд болон бүлэгүүдые нэгэдүүлжэ эхилһэниинь мэдээжэ. Тиигэжэ эндэ 1895 ондо «Хүдэлмэришэн ангиие сүлөөлхын түлөө тэмсэлэй союз» байгуулагдаа һэн. Революцида харша шэглэлнүүдтэ эсэргүү тэмсэл соо бүридэһэн «Тэмсэлэй союз» Ленинэй хүтэлбэри доро Россидахи революционно пролетарска партиин бодото эхиниинь болоо һэн.

Петербургын «Тэмсэлэй союзай» ажал ябуулга болбол ороной хэдэ хэдэн промышленна түб газарнуудта тиимэ союзуудай бии бололгодо түлхисэ болоһон юм.

Тэдэнэй үүсхэлээр, тэдэнэй түлөөлэгшэдэй хабаадалгатайгаар 1898 ондо Минскдэ нэгэдэхи съезд боложо, Россин социал-демократическа хүдэлмэришэнэй партиин (РСДРП) байгуулагдаһые соносхоо бэлэй. Зүгөөр Ленинэй, тэрэнэй дүтын соратнигуудай хабаадалгагүйгөөр, тэдэнэр сүлэлгэдэ байгаа, үнгэрһэн съезд партиин Программа, Устав зохёон абажа шадаагүй, социал-демократическа хүдэлөөнэй хоорондоо холбоогүй байха ушарые дабажа шадаагүй.

Тиимэ дээрэһээ нэгэдэнги, үзэл сурталай ба эмхидхэлэй талаар жагсаалтай партиие байгуулха зорилго ерээдүйн зорилго байһан зандаа үлөө гээд, элидхэлшэ үгэеэ үргэлжэлүүлнэ. Ленин хэдэн жэлэй туршада сүлэлгын, нюуса ба хилын саана гаралгын хүндэ хүшэр эрхэ байдалда шэнэ түхэлэй партии байгуулха талаар үнэхөөр асари ехэ ажал ябуулга дэлгэрүүлнэ. Ороной гол районуудта үргэн олон агентнүүдтэй нюуса политическэ газетын туһаламжаар Россин революционно марксистнуудые жагсаажа, тэдэниие бодото дээрээ нэгэдэмэл пролетарска парти болгон нэгэдүүлхэ тэрэ сагай гансал зүб түсэб Ленин зохёоно. «Искра» газетэ эгээл тиимэ газетэ болоо, тэрэнэй хүтэлбэрилэгшэнь, үзэл бодолой талаар зоригжуулагшань Ленин болоо һэн.

1903 оной июлиин 30-һаа августын 23 болотор үнгэрһэн РСДРП-гэй хоёрдохи съезд парти байгуулха талаар ленинскэ «Искрагай» ажал ябуулгые баталжа, ленинскэ гол ёһонуудай бата бэхи эшэ үндэһэн дээрэ партиие байгуулаа. Съезд оппортунизмые революционно марксистнуудай илаһан илалтые батадхаа, мүн уласхоорондын реформизмын, тэрэнэй ород түхэлынь бологшо «экономистнуудай», һүүлээрнь меньшевигүүдэй зохёоһон бүхы үзэл бодолдо сохилто үгөө.

Хоёрдохи съезд манай партиие марксистско-ленинскэ Программаар, хаанта засагай помещигүүдэй байгуулалтые унагаахын, һүүлээрнь капитализмые унагаахын түлөө, тиигээд пролетариадай диктатура тогтоохын түлөө тэмсэлэй Программаар зэбсэгжүүлээ. Нэн түрүүн, тэрэ үеын социал-демократическа бүхы программануудһаа илгаатай байһан ба тэрээн соо общественые социалис ёһоор шэнэдхэн байгуулгын зэбсэг болохо пролетариадай диктатурые байгуулха эрилтэ табигдаһан хадань энэ Программые Ленин үндэрөөр сэгнэдэг һэн.

Мүлжэлгэһөө бүхы ажалшадые сүлөөлхэ түүхынгээ зорилго дүүргэхын тула пролетариадай тэмсэлдэ парти хүтэлбэрилхы үүргэ дүүргэхэ ёһотой гэжэ РСДРП-гэй Программа дотор онсолон тэмдэглэгдээ һэн.

Бүхы ажалшадай, мүлжүүлэгшэдэй ганса, тон шухала вождь — хүдэлмэришэн анги мүн гэһэн һургаал Ленин үндэһэлөө һэн. Юуб гэхэдэ, капитализмын хүгжэхэтэй хамта пролетариадай ба пролетаринар бэшэ ажалшадай байдалай хоорондо «түрэл, дүтэ болохо холбоон» байгуулагдана, тиимэһээ хүдэлмэришэн анги тэдэниие өөрынгөө талада хабаадуулжа, гансашье буржуазно-демократическа бэшэ, мүн социалис революцида хүтэлжэ шадаха юм. Ленинэй энэ һургаал большевик партиин, һүүлээрнь бүхы уласхоорондын хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй стратегическэ, тактическа заабаринуудые зохёохо хэрэгтэ онсо ехэ үүргэ дүүргээ һэн.

Программын аграрна хубинь ехэ, шууд сэхэ удха шанартай байгаа һэн. Тэрэниие Ленин бэшээ. Тэрэ хадаа оло миллион таряаша олониитэ революционно союз байгуулгада пролетариадые зоригжуулаа.

Съезд дээрэ Программые зүбшэн хэлсэлгын үедэ элдэб янзын оппортунистнууд тэрэнэй гол дүримүүдтэ эсэргүүгээр шэрүүн шанга тэмсэл хэжэ, программын революционно удха шэнжыень хаяха гэжэ һэдэһэн юм.

Хоёрдохи съезд дээрэ пролетарска интернационализмын үзэл суртал бүрин илач мандаа. Ангиин шэнжээр бэшэ, харин национальна шэнжээр партиие байгуулха гэһэн, тэрэниие жагсаалтай пролетарска парти болгон бэшэ, харин хоорондоо таһаранги национальна организацинуудай федераци болгон тэрэниие байгуулха гэһэн оппортунистнуудай, нэн түрүүн бундовецуудай һэдэлгэ шууд сэхээр буруушаагдаһан юм. Большевигүүдэй парти түрүүшынгээ алхамуудһаа эхилжэ, хэлэнэй ба национальностьнуудай илгаагүй бүхы пролетариадта түшэглэһэн нэгэдэмэл, централизованно организаци болоһон байгаа.

Съезд дээрэ абтаһан Программа болбол ажалша олониитэ таряашадтай, дарлагдаһан национальностьнуудтай хүдэлмэришэн ангиин союз байгуулха, сүлөөрэлгын хүдэлөөндэ тэрэнэй ударидахы үүргэ дүүргэхэ хараа шугам тодорхойлоо, партиин интернациональна гүнзэгы шэнжэ шанарые батадхаа, демократиин түлөө тэмсэлэй ба социализмын түлөө тэмсэлэй хоорондохи таһаршагүй, нягта холбоо барисаае үндэһэлөө.

РСДРП-гэй хоёрдохи съезд дээрэ баталагдаһан Программын түүхын асари ехэ удха шанарые хожомоо онсолон тэмдэглэхэ зуураа, Ленин иигэжэ бэшээ һэн: «Бидэнэр марксистска программа дээрэ пролетариадай партиие хүмүүжүүлээ һэмди».

Хүдэлмэришэн ангиин парти болбол гээд Ленин һургадаг һэн, шанга централизм ба журамда түшэглэхэ ёһотой. Централизм ба журам хадаа парти доторой демократическа гуримуудые буруушаана бэшэ, харин дэмжэнэ. Энэниие түйлаха хэрэгтэ Ленинэй зохёоһон партиин Устав зорюулагдаһан байгаа.

Парти байгуулгада пролетарска ангиин хараа шугамые Ленин хододоо нарин нягтаар бэелүүлэгшэ бэлэй. Эмхидхэлэй асуудалнуудаар меньшевик ёһоной оппортунизмда эсэргүүсэн, тэрэ пролетариадай ангиин тэмсэлдэ революционно организациин шиидхэхы үүргэ дүүргэхэ тухай һургаал зохёогоо. «Засагай түлөө тэмсэлдэ организациһаа ондоо зэбсэг пролетариадта байхагүй» гээд, тэрэ онсолон тэмдэглэдэг һэн.

Партиин Уставай проект зүбшэн хэлсэлгын үедэ съезд дээрэ арсалдаан дэлгэрээ. Уставай проект тухай элидхэл В. И. Ленин хээ һэн. Партиин гэшүүн байлгын гурим тодорхойлһон Уставай нэгэдэхи бүлэгөөр илангаяа хурса арсалдаан болоо. Энэ бүлэг тухай Ленинэй найруулга болбол партиин али нэгэн организацида бэеэрээ хабаадаха ябадалые гэшүүн байхын шухала эрхэ нүхэсэл гэжэ хараалһан байгаа, тиигэжэ партиин зэргын сэбэр байлгын, тэрэнэй жагсаалтай, централизованна, журамтай байлгын, партиин гэшүүдэй үүргэ дээшэлүүлхэ ябадал хангалгын эмхидхэлэй үндэһэ һуури байгуулагдаха байгаа. Энээндэ эсэргүүсэн, Мартов өөрынгөө найруулга соносхоо. Тэрэнь али нэгэн организацинуудай хүтэлбэри доро партида туһаламжа үзүүлхэ ябадалые тэрэнэй гэшүүн байхын эрхэ нүхэсэл мүн гэһэн эрилтэ табяа. Энэ тодорхой бэшэ найруулга хадаа мүн үзэл сурталай, эмхидхэлэй талаар тогтууригүй, журамые мэдэрдэггүй, партийна организацинуудта хүдэлхэ дурагүй жэжэ буржуазин этэгээлүүдтэ партиин үүдые үргэнөөр нээхэ байгаа. Тиимэ дээрэһээ Уставай нэгэдэхи бүлэг тушаа арсалдаанда **«буржуазно- интеллигенциин хара амяа харадаг** талые баримталагшад **пролетарска организациин, журамай тала** баримталагшадтай тулалдаа» гээд, В. И. Ленин бэшээ һэн.

«Экономистнуудай», бундовецуудай туһаламжаар өөрынгөө найруулгые Мартов оруулжа шадаа. Теэд энэ найруулга хоёрдохи съездын баталан абаһан ленинскэ Уставай бүхы үзэл бодолдо эсэргүү байжа, олонхи партийна организацинууд тэрэниие шууд сэхээр буруушаагаа. Тиигэжэ РСДРП-гэй гурбадахи съезд Уставай нэгэдэхи бүлэг тушаа Мартовай хэһэн найруулгые Ленинэй найруулгаар һэлгэһэн юм.

Съездээр баталагдаһан партиин Устав бүхыдөө Ленинэй зохёоһон эмхидхэлэй гол ёһонуудта үндэһэлэгдөө һэн. Ленинскэ Уставай гол ёһон — демократическа централизмые партиин хуули гэжэ II съезд тодорхойлоо. Тэрэ гэһэн сагһаа хойшо демократическа централизм марксистко-ленинскэ партинуудай эмхидхэлэй үндэһэн хуулинь болонхой.

Тиигэжэ II съезд дээрэ партиин эмхидхэлэй гол ёһо гуримуудай асуудалнуудааршье, программын, стратеги ба тактикын асуудалнуудааршье, мүн партиин хүтэлбэрилхы органуудые һунгалгада ленинскэ, искровскэ шэглэл баримталагшад булиһан юм. Ажалшан арадай дарлалта мүлжэлгэһөө сүлөөрхын, социализм ба коммунизм байгуулхын түлөө тэмсэлыень амжалтатайгаар ударидажа шадаха аргатай шэнэ түхэлэй пролетарска парти, революционно ёһоор шэнэдхэн байгуулгын парти, научна коммунизмын парти байгуулхын түлөө В. И. Ленинэй ба тэрэнэй тала баригшадай үүсхэһэн үни удаан, үсэд шанга тэмсэл илалтаар түгэсөө һэн шуу. Энэ хадаа большевигүүдэй партиин, агуу ехэ ленинскэ партиин мүндэлэлгэ байгаа. «Большевизм хадаа политическэ ухаан бодолой шэглэл, политическэ парти болон 1903 онһоо эхи табиһан» гэжэ Ленин хожомынь үндэһэ баримтатайгаар тэмдэглэдэг бэлэй.

Шэнэ түхэлэй партиин эгээн шухала шэнжэнүүд элидхэл соо тодорхойгоор харуулагдаа гэбэл:

марксизм-ленинизм, нэн түрүүн социалис революци тухай, пролетариадай бүхэдэлхэйн-түүхэтэ үүргэ ба диктатура тухай һургаалынь шэнэ түхэлэй партиин идейно-теоретическэ үндэһэ һууринь болоно;

парти хүдэлмэришэн ангиин түрүү отряд, пролетариадай эмхидхэлэй эгээл дээдэ шэнжэнь, хүдэлмэришэн ангиин революционно ажал ябуулгын бүхы шатануудта — революцида бэлдэхэ, революци үнгэргэхэһээнь эхилээд, бүрин түгэс коммунис общество байгуултарнь парти хадаа тэрэнэй политическэ вождь мүн болоно;

парти хадаа марксизмые хүдэлмэришэдэй үргэн ниитэ хүдэлөөнтэй ниилүүлгэ мүн, гэхэ зуура, парти ба хүдэлмэришэд, бүхы ажалшадай хоорондохи харилсаа холбооe үргэдхэлгэ хадаа тэрэнэй хүсэ шадалые нэмээжэ байдаг эшэ үндэһэн мүн;

теори ба практикын нягта холбоогоор, партиин ангиин шэнжээр, демократическэ централизмын үндэһэ һуури дээрэ байгуулагдаһан идейно-политическэ жагсаалаар ба эмхидхэлэй нягта нэгэдэлээр, партиин зэргэцүүдэй шанга журамаар, партиин гэшүүн бүхэнэй үндэр ойлгосо, эдэбхи үүсхэлээр, мүн партиин политикые бодотоор бэелүүлгэдэ харюусалгаяа гүн гүнзэгыгөөр ойлгожо байһаар революционно манлайн дайшалхы хүсэ шадалынь хангагдадаг;

ёһото революционно парти гээшэ ямаршье түхэлэй урбалтада, политическэ, оппортунизмда, теоретическэ ревизионизмда эбсэшэгүйгөөр хандадаг.

Ленинскэ парти ёһото интернационализмын парти мүн.

Большевик партиин бии бололго, гэжэ нүхэр М. А. Суслов тэмдэглээ, Россин ба дэлхэйн хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй шэнэ шатада эхи табиһан, уласхоорондын оршон байдалда хуушанай социал-демократическа партинуудһаа шэнэ түхэлэй пролетарска партинууд тээшэ залан ошолгодо эхи табиһан бүхэдэлхэйн-түүхэтэ удхатай шанартай ушар мүн.

Парти тухай ленинскэ һургаал хадаа КПСС-эй ба уласхоорондын бүхы коммунис хүдэлөөнэй асари хүсэтэй идейно зэбсэг мүн. Манай партиин хүсэ шадал имагтал энэ зэбсэгһээ эхитэй. Имагтал энэ зэбсэгэй ашаар манай парти өөрынгөө замда хатуу шанга шалгалтануудые, томо ехэ бэрхэшээлнүүдые амжалтатайгаар дабан, бүхэдэлхэйн-түүхэтэ илалтануудые туйлаа.

Шэнэ түхэлэй партиин ленинскэ гол ёһонууд бүхэдэлхэйн революционно хүдэлөөндэ Ленинэй үлөөһэн ёһотойл агуу ехэ һургаал гээшэ.

Хүдэлмэришэн анги имагтал марксистско-ленинскэ партиин хүтэлбэри доро өөрынгөө түүхэтэ үүргые дүүргэжэ шадаха гэжэ манай партиин дүршэл арсалтагүйгөөр харуулаа. Манай парти Россин хүдэлмэришэн ангиие бүхы ажалшадые нэгэдүүлэн жагсаагаа, тэдэниие помещигүүдэй ба капиталис байгуулалтые бута һамна сохилгодо бодхоогоо, гурбан революци соогуур ударидан гараа, дэлхэй дээрэ түрүүшын социалис общество байгуулгада эмхидхэн зоригжуулаа, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнда совет арадые илалта туйлахынь түлөө эмхидхэн бодхоогоо, мүнөө коммунизмын түгэс илалта тээшэ хүтэлэн ябана.

Большевигүүд — гансал ёһотой революционно парти гэжэ ажалшад өөрынгөө агуу ехэ тэмсэлэй дүршэл дээрэһээ ойлгоод, хуби заяагаа энэл партитай хэтэ мүнхэдөө холбоо. Энэнь, тусхайлбал, тэрэнэй зэргэнүүдэй тон ехээр ургаһанһаа харагдана. Хэрбээ 1903 ондо хамтадаа 3,5 мянган шахуу социал-демократууд байбал, 1917 оной Октябриин урдахана Ленинэй парти 350 мянган хүн болотороо ургаа, харин мүнөө тэрэнэй зэргэнүүд 15 миллион шахуу коммунистнуудтай.

Большевигүүдэй парти — мүнөө Советскэ Союзай Коммунис парти өөрынгөө түүхэтэ хүгжэлтын ута ба алдарта замда саг үргэлжын тэмсэл соогуур үзэл сурталайнгаа зэбсэгые творческоор хүгжөөн ябаа, бүхы ажал ябуулгаяа ходо нарижуулан, шэнэдхэн ябаа, түүхын элдэб эрхэ байдалда, элдэб шатануудта хүдэлмэришэн ангиин революционно ёһоор шэнэдхэн байгуулгын ажал ябуулгые хүтэлбэрилхэ тон баян дүй дүршэлтэй болоо. Арад зониие революцида бэлдэхэ али олон онол аргануудаар парти түгэс зэбсэгжэнхэй. Нээмэл ба нюуса, парламентска ба парламентһаа гадуур, амгалан эрхэ байдалда ба буу зэбсэгэй хүсөөр эрхилэгдэхэ тэмсэлэй элдэб олон онол аргануудтай һэн тула парти тэдэниие саг байдалай али олон ушарта тон зүбөөр хэрэглэхые эсэшэ сусашагүйгөөр оролдодог һэн.

Илалта түгэс Октябриин революцида бэлдэлгэ, үнгэргэлгын, манай орондо пролетариадай диктатурые тогтоолгын ба бэхижүүлгын үедэ манай партиин хэһэн ажал ябуулга ленинскэ политическэ стратегиин, нугархай тактикын үльгэр жэшээ боложо үгөө.

Агуу ехэ Октябриин социалис революци — энэ хадаа компартиин хүтэлбэри доро Россин пролетариадай гаргаһан агуу ехэ национальна ба интернациональна баатаршалга мүн. Октябрь хүн түрэлтэнэй түүхэдэ шэнэ үе саг нээжэ үгөө.

Коммунис партиин дайшалхы арга шадалай ба эмхидхэлэй үндэр дээдэ хэмжээн, арад зонтой нягта холбоон. Лениние тойрон нягтаар жагсаһан, тэрэнэй суртал һургаалаар хүмүүжэһэн бүхы коммунистнуудай — хүтэлбэрилэгшэдһөө эхилээд, юрын гэшүүд хүрэтэрөө партидаа хизаарлашагүй үнэн сэхэ байлга, баатаршалгада бэлэн байлга — эдэ бүгэдэ граждан дайнай жэлнүүдтэ, дотоодын контрреволюци болон гадаадын интервентнүүдые совет арадай илаха гол шухала эшэ үндэһэн боложо үгөө.

Социалис революциин илахада хүдэлмэришэн ангиин үмэнэ зохёон байгуулхы агуу ехэ зорилгонууд табигдана. 1919 ондо РКП (б)-гэй наймадахи съезд дээрэ партиин шэнэ, хоёрдохи Программа абтажа, социалис общество байгуулха хараа шэглэл ба харгы зам тодорхойлогдоо һэн.

Социализм байгуулха хуули ёһонууд тухай ленинскэ һургаалаар зэбсэгжэһэн, олониитэтэй таһаршагүй холбоо барисаатай байһан КПСС социализмын илалтада, хүдэлмэришэн ангиин революционно дундаршагүй хүсэндэ батаар этигэжэ, тэрэниие зохёон байгуулгын баатар замда зоригжуулаа. Энэ хадаа эгээн зориг түгэс эрмэлзэлгэ мүн байгаа. Гэхэтэй хамта энэ хадаа түүхэдэ мэдээжэ бэшэ, түүхын зохёон байгуулалтые гүнзэгы мэдэрэлтэйгээр бэелүүлхэ научна ёһоор хүсэд үндэһэлэгдэһэн түсэб мүн байгаа.

Социализмын түлөө тэмсэлдэ парти болбол этигэдэггүй хүнүүдэй маргаха ябадалые, троцкистнуудай, баруунай ба «зүүнэй» оппортунистнуудай эсэргүүсэлтые, орон доторхи ангиин дайсадай шэрүүн шанга эсэргүүсэлтые, уласхоорондын хархис хүсэнүүдэй зэрлиг добтолгонуудые дабажа гараха баатай болоо һэн.

Партиин хүтэлбэри доро түүхын богонихон болзорой туршада социалис индустриализаци үнгэргэгдөө, социально - экономическа гүнзэгы хубилалтанууд бэелүүлэгдээ, ороной хэтын гээгдэл усадхагдаа, ганса Россин арадуудые бэшэ, мүн бүхы хүн түрэлтэниие хэтэһээ хэтэдэ хүлгүүлжэ байһан тон томо асуудалнууд шиидхэгдээ.

Социализм байгуулгын үедэ национальна харилсаануудай талаар Ленинэй хараалһан түсэб бодотоор бэелүүлэгдэһэн байгаа. Тиигэжэ хүн түрэлтэнэй түүхэдэ анха түрүүшынхиеэ национальна асуудал шиидхэгдээ бэлэй. КПСС-эй баримталдаг ленинскэ политика национальна талаараа тэгшэ бэшэ байлгые, мүн национальна хёмороое үгы хээ, ороной бүхы нацинууд болон үндэһэ яһатаниие бурьялма хүгжэлтэдэ хүргөө, тэдэнэй политическэ, удаань экономическа ба соёл культурын талаар адли тэгшэ эрхэ тогтоогоо. Совет арадуудай тогтооһон хани барисаанай түүхэтэ үрэ дүнгүүд Совет Социалис Республикануудай Союзай 50 жэлэй ойе тэмдэглэхэдэмнай бүхы дэлхэйн үмэнэ эли тодоор гэршэлэн харуулагдаа бэлэй.

Парти хадаа культурна революци тухай Ленинэй үзэл сурталые бодотоор бэелүүлһэн байна. Тиигэжэ ажалшадай соёл культурын талаар бүгэдэниитын дэбжэлтэ, социалис үзэл сурталай батажан бэелэлгэ гэхэ мэтэ социальна асуудалые шиидхэһэн юм.

СССР-тэ социализм байгуулга — хүдэлмэришэн ангиин, бүхы совет арадай бүхэдэлхэйн-түүхэтэ шэнэ баатаршалга, ленинскэ партиин хүтэлбэрилхы ажал ябуулгын ёһотойл бодото илалта мүн. Илаһан социализм хадаа дэлхэйн саашанхи хүгжэлтэдэ үшөө ехэ хүсэтэ нүлөө үзүүлдэг болоо.

Совет арадай ажабайдалда Коммунис партиин дүүргэдэг агуу ехэ үүргэ, дэлхэйн түүхын хүгжэлтэдэ тэрэнэй үзүүлдэг нүлөөн Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнай жэлнүүдтэ шэнэ хүсэтэйгөөр харагдаа бэлэй. Коммунис партиин туг доро нягтаар жагсажа, тэрэнэй хүтэлбэри доро ябажа, совет арад немец-фашис арьяатан дайсадые үй бута сохёо, Эхэ оронойнгоо эрхэ сүлөө ба бэеэ даанхай байдал аршалан хамгаалаа, фашис богоолшололгоһоо олохон арадуудые сүлөөлөө, дэлхэйн оюун болбосоролые абаран аршалаа һэн.

Немец-фашис булимтарагшадые ба япон империалистнуудые үй бута сохиһоной эсэстэ дэлхэйн оршондохи хүсэнүүдэй тэнсүүри хубилаа, Европын ба Азиин хэдэ хэдэн оронуудта илалта түгэс революцинуудые хэхын тулада таатай зохид эрхэ байдал байгуулагдаа, империализмын колониальна байгуулалта һандаран бутаржа эхилээ бшуу. Интернациональна үялгадаа үнэн сэхэ байдаг КПСС өөрынгөө зүб политикаар дэлхэйн революционно хүгжэлтые, дарлагданги арадуудай национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөе улам гүнзэгырүүлхэ, үргэдхэхэ хэрэгтэ нилээд ехээр туһалһан байна.

Дайнай илалта түгэсөөр дүүрэһэнэй һүүлээр, парти түрүүтэй совет арадай хүсэлэл оролдолго арадай ажахые һэргээн бодхоохо, улам саашадань хүгжөөхэ хэрэгтэ зорюулагдаһан байгаа. Орон доторнай үзэгдэһэн бэрхэшээлнүүд үнэхөөрөөшье туйлай ехэ байгаа, зүгөөр эдэ бэрхэшээлнүүд дабагдаа бэлэй.

Совет арадай зохёон байгуулхы хүсэлэл оролдолго хүгжэнги социализм байгуулһан ушарта дам саашадаа эли тодоор харагдаа һэн. Хүгжэнги социализм хадаа ниитын шэнэ байгуулалтын социальна болон түүхэтэ гол удхые, мүн капитализмда орходоо тэрэнэй үндэһөөрөө булюу һайн байһые эгээл дүүрэнээр бүридүүлэн харуулдаг байна.

Эгээл өөрынь нэрэдэ эли тодоор тодорхойлогдоһон Коммунис партиин бүхы ажал ябуулгын дээдэ зэргын уг зорилго — коммунизм байгуулга мүн болоно.

II съездын 70 жэлэй ойн баяр болотор манай орон энэ гайхамшаг уг зорилго тээшэ дабшаха замайнгаа нилээд ехэ хубиень гаталан гараа. Мүнөө КПСС-эй шэнэ Программа дотор тодорхойлогдоһон коммунизм байгуулха зорилгонууд бодото дээрээ шиидхэгдэжэ байна.

КПСС түрүүтэй Советскэ Союзай гаталан гараһан зам хадаа Маркс, Энгельс, Ленинэй научна ёһоор тодорхойлһон, хүн түрэлтэнэй түүхэтэ замаар дабшан гараха генеральна харгы зам гээшэл даа. Түүхын талаар хаража үзэбэлнай, иимэ байна: КПСС түрүүтэй совет арад социально-түүхэдэ үзэгдөөгүй замаар дабшана, социалис общество байгуулха, эмхидхэхэ, мүн тэрэниие коммунис общество болгохо шэнэ, тон орёо хүндэ, зорилгонуудые шиидхэнэ бшуу.

Коммунизм тухай марксистско-ленинскэ һургаалые зохёохы ёһоор хүгжөөн, коммунизм байгуулгын жама ёһонуудые теоретическэ талаарнь үндэһэлэн зохёохо, коммунизм тээшэ дабшаха замые бодотоор нээжэ үгэхэ иимэ харюусалгатай, алдар солын түүхэтэ үүргэ манай партиин хубида дахинаа тудаба.

Мүнөө үеын шатада коммунис байгуулалтын научна ёһоор үндэһэлэгдэһэн политическэ хараа шугамые КПСС-эй XXIV съезд зохёон хараалаа һэн. Энэ съезд хадаа партиин болон совет арадай ажабайдалда элитэ ехэ үйлэ хэрэг бэлэй.

Үйлэдбэриие хурдан түргэноор хүгжөөһэнэй үндэһэ һуури дээрэ ажалшадай материальна болон культурна эрилтэнүүдые улам ехээр хангалга хадаа һаяын жэлнүүдтэ, мүн удаан болзорой үедэ партиин бэелүүлхэ ажахын-политическэ шухалын шухала зорилго мүн гэжэ съезд тодорхойлһон байгаа.

Манай орон мүнөө экономическа туйлай ехэ хүсэ шадалтай — олон янзын һалбаринуудтай индустритай, оньһожоруулагдаһан томо хүдөө ажахытай, түрүү эрдэм наукатай, эрхим шадабаритай хүдэлмэришэд, мэргэжэлтэдтэй, үйлэдбэриие эмхидхэгшэдтэй болонхой. Ажахыгаа ашаг үрэ ехэтэйгээр эрхилхэ онол аргануудта, тэрэнэй ашаг үрые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ съезд гол анхаралаа хандуулха шухала гэжэ зааһан байгаа. «Ажалай бүтээсые дээшэлүүлһэнэй, эрдэм-техникын дэбжэлтэ түргэдхэһэнэй ашаар, үйлэдбэриин хүдэлжэ байгаа хүсэнүүдые үлэмжэ дүүрэнээр ашаглаһанай ашаар, ажахыда оруулагдадаг түхэриг бүхэнһөө, хэрэглэгдэдэг металлай, түлэшын, цементын, үтэгжүүлгын тонно бүхэнһөө абтадаг ашаг үрые дээшэлүүлһэнэй ашаар улам ехээр экономическа ургалта туйлаха тухай эндэ хэлэгдэнэ», — гэжэ Л. И. Брежнев онсолон тэмдэглэнэ.

Манай экономическа амжалтануудай шухалын шухала, дундаршагүй эшэ үндэһэниинь эрдэм-техникын дэбжэлтэ мүн болоно. Эрдэм-техникын революци улам гүнзэгырүүлхын, хүгжөөхын тулада, тэрэнэй бүхы туйлалтануудые хүгжэнги социалис обществын булюу байлгые үлэмжэ дүүрэнээр бэелүүлхэ, элирхэйлэн хэрэглэхэ хэрэгтэ зорюулхын тулада парти эрид шууд хэмжээнүүдые абажа байна.

Коллектив бүхэнэй, коммунизм байгуулагша бүхэнэй жаяг заршам ба эмхидэл, үүсхэл ба үйлэдбэриин эдэбхи хэшээл дээшэлүүлгэдэ, ажалдаа ушар ёһо улам ехээр мэдэн хандадаг бололгодо, социалис мүрысөө дэлгэрүүлгэдэ барагдашагүй ехэ арга нөөсэ бии.

Эсэсэй эсэстэ, ажалай уласхоорондын хубаарилгада, эрдэм-техникын үргэн ехэ харилсаа холбооной үндэһөөр бэелүүлэгдэдэг социалис экономическа интеграцида социалис үйлэдбэриин ургалтын айхабтар ехэ, ерээдүйдэ хэрэглэгдэхэ эшэ үндэһэн бии бшуу.

Ниитын үйлэдбэриин ургалтые улам саашадань түргэдхэһэнэй үндэһэ һуури дээрэ парти хадаа мүн лэ үйлэдбэриин болоод ниитын бүхы харилсаануудые нарижуулан һайжаруулха хэрэг эмхидхэнэ. Хүдэлмэришэн ангиин, колхозниигуудай, интеллигенциин хэлбэришэгүй нягта жагсаалые, совет арадуудай бэе бэедээ дүтэлэлгэ ба аха дүүгэй харилсаа холбооe, тэдэнэй эбдэршэгүй хани барисаанай бэхижэһые партиин амжаһан асари ехэ туйлалта мүн гэжэ дүүрэн үндэһэ баримтатайгаар тоолоходо болоно. Хүнүүдэй түүхэтэ шэнэ нэгэдэл — совет арад бүридэн бии болоо. Энэ хадаа манай обществын социально-политическэ ба үзэл сурталай талаар бата нэгэдэлтэй байһанай толотомо гэршэ мүн.

Совет гүрэниие улам саашадань бэхижүүлхэ, манай обществын бүхы политическэ эмхидхэлые нарижуулан һайжаруулха тушаа парти олон янзын хүдэлмэри ябуулна. Энэ ажал ябуулгын гол шэглэлынь юуб гэхэдэ, ороние хүтэлбэрилхэ хэрэгтэ хэдэн миллион шэнэ хүнүүдые эдэбхи үүсхэлтэйгээр хабаадуулха, социалис демократиие улам саашадань хүгжөөхэ. Советүүдэй, профсоюзай, комсомолой болон олониитын бусад организацинуудай дүүргэдэг үүргэ дээшэлүүлхэ ябадал мүн болоно.

Коммунизм байгуулгын агуу ехэ хэрэг хүниие өөрыень али бүхы талаһаань хүгжөөхэ, тэрэнэй соёл культура болон ниитын ушар ёһо мэдэсые, тэрэнэй оюун сэдьхэлэй хүмүүжэлые болон коммунис үзэл сурталые хүгжөөхэ ябадал хараална. Шэнэ общество шэн габьятайгаар байгуулдаг совет патриодууд болон интернационалистнуудай хэдэн үеын хүнүүдые хүмүүжүүлһэн ушар партиин ёһотойл түүхэтэ аша габьяань мүн.

Шэнэ хүниие оюун сэдьхэлэй талаар бүридүүлэн хүмүүжүүлгэ буржуазна үзэл сурталтай хэгдэдэг эбсэшэгүй, шууд сэхэ тэмсэлэй үедэ үнгэрнэ гэжэ нүхэр М. А. Суслов онсолон тэмдэглээ. Бүхы ниитын байгуулалтын бүгэдэндэ мэдээжэ хүтэлбэрилхы хүсэн, эмхидхэхы гол хүсэн бологшо Коммунис партиин нүлөөнэй ба нэрэ хүндын ургаһан тухай тэрэ саашань хэлэһэн байна. Өөрынгөө түхэл шэнжээр, уг зорилгоор шууд пролетарска байһан манай парти бүхы ажалшадай аша туһые хододоо хэлбэришэгүйгөөр хамгаалдаг байгаа. Коммунизмын туг доро бүхы ангинууд болон социальна бүлэгүүдые нягтаар жагсааһан орон доторхи социально-экономическа гүн ехэ хубилалтанууд хадаа мүнөө бүхы совет арадай үндэһэн аша туһые КПСС-эй элирхэйлэн харуулха ябадалда хүргөө.

Дэлисынгээ талаар туйлай ехэ, орёо хүндынгөө талаар илангаяа онсо дотоодын, мүн уласхоорондын зорилгонуудһаа партиин мүнөөнэй шатада бэелүүлхэ хүтэлбэрилхы үүргын ехэ болоһон ушар уламжалан гарана.

Агуу ехэ Ленин манай партиин нэрэ хүндые хододоо сахин хамгаалдаг, бүхы хэмжээгээр нэрэ хүндыень дээшэлүүлхые уряалдаг байгаа. РСДРП-гэй II съезд дээрэ үгэ хэлэхэдээ, тэрэ хадаа партиин арюун сэбэрые нангинаар сахиха, партиин гэшүүнэй нэрэ зэргэ болон удха шанарые дээшэнь, улам дээшэнь үргэхэ гэһэн эрилтэ табидаг һэн. Партиин ямаршье гэшүүн партиин түлөө харюусалгатай, парти өөрынгөө гэшүүн бүхэнэй түлөө харюусалгатай гэжэ Ленин хэлэдэг бэлэй.

Мүнөө үеын эрхэ байдалда коммунист гээшэ политическэ ушар ёһо һайнаар мэдэдэг, партиин хэрэгэй түлөө харюусалгаяа ойлгодог, коммунизмын агуу ехэ хэрэгэй хүсэд дүүрэнээр илан мандахын түлөө тэмсэдэг революционно тэмсэлшэ мүн. Хайхарамжагүй, эдэбхигүй байлга, ушар ёһо мэдэхэгүй ябадал ленинскэ партиин гэшүүнэй нэрэ зэргэтэй эбсэшэгүй юм. Мүнөө партийна документнүүдые һэлгэжэ байһан үедэ коммунистнуудай политическэ болон үйлэдбэриин эдэбхи хэшээл улам бүри дээшэлнэ.

Ленинэй тодорхойлһоной ёһоор, Коммунис парти — манай үеын ухаан бодол, нэрэ хүндэ ба һэшхэл мүн. Иимэ үндэр сэгнэлтэдэ хүрэмөөр байхын тулада энэ ушар бидэниие бүхы юумэ хэхыемнай хододоо уялгалдаг байгаа, мүнөөшье уялгалһаар. Тиихын тулада марксизм-ленинизмын гол ёһонуудта саашадаашье бүхы ами бэеэрээ үнэн сэхэ байха, партиин зэргэнүүдэй бата нэгэдэл болон нягта жагсаалые сахиха, үргэн олониитэ ажалшадтай тэрэнэй байгуулһан холбоо барисаае бэхижүүлхэ, арад зоной үмэнэ даадаг үндэр харюусалгатай байһан мэдэрэлээ һуладхахагүй, партийна ажабайдалай ба партийна хүтэлбэриин ленинскэ ёһо гуримуудые нангинаар сахиха гэһэн эрилтэ табигдана.

Революционно хүдэлөөндэ ба шэнэ общество байгуулха хэрэгтэ партиин эзэлдэг һуури, тэрэнэй дүүргэдэг үүргэ тухай асуудал манай үе сагта буржуазин үзэл сурталай түлөөлэгшэдтэй, тэрэшэлэн элдэб эсын ревизионистнуудтай, баруунай ба «зүүнэй» оппортунистнуудтай марксист-ленинецүүдэй хэдэг тэмсэлдэ эгээл хурса, эгээл шухала асуудал болонхой. Энэшье дэмы гараа бэшэ ааб даа. Пролетариадай сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй хуби заяан, социализмын хуби заяан хүдэлмэришэн ангиин дайшалхы, марксистско-ленинскэ партитай байһантай таһаршагүй нягта холбоотой. Манай партиин шууд сэхэ хараа шугамые уласхоорондын коммунис хүдэлөөн мэдэрэнхэй, хүдэлмэришэн ангиин хэрэгэй түлөө тэмсэлшэдэй хараа шугамаа зүбөөр тодорхойлходонь нүлөөлһэн байгаа.

Коммунис партиие байгуулга, бэхижүүлгэ, хүтэлбэрилхы үүргэеэ тэрэнэй амжалтатайгаар бэелүүлгэ — энэ хадаа хүдэлмэришэн ангиин амжаһан агуу ехэ туйлалта, коммунизмын илан мандахын түлөө тэмсэлдэ тэрэнэй хүсэтэй ба илагдашагүй байлгын дундаршагүй эшэ үндэһэн мүн.

Манай партиин түүхэ — тэрэнэй национальна ба интернациональна ажал ябуулгын таһаршагүй байһанай, национальна ба интернациональна зорилгонуудаа тааралдуулгын толотомо үльгэр жэшээ мүн.

Дэлхэйн нэгэдэхи дайнай жэлнүүдтэ большевигүүд интернационалис политикын үльгэр жэшээ, империалис дээрмэдэхы дайнда ба социал-шовинизмда эсэргүү тэмсэлэй үльгэр жэшээ харуулаа һэн. Большевигүүд революционно Интернационалистнуудай уласхоорондын бүхы хүдэлөөнэй үзэл сурталай ба эмхидхэхы түбынь болоһон байгаа. Энэ хадаа Коммунис Интернационал байгуулха эрхэ нүхэсэл бии болгоходо түрүүшын ээлжээнэй үүргэ дүүргэһэн юм.

Большевик партиин хүтэлбэри доро бэелүүлэгдэһэн Октябриин революци өөрөөшье туйлай ехэ интернациональна хэрэг мүн болоно. Ушарынь гэхэдэ, хүн түрэлтэнэй түүхэдэ анха түрүүшынхиеэ империализмын эзэрхэхы байдалые һэтэлэн унагааһан, дэлхэй дээрэ анха түрүүшын пролетарска гүрэниие байгуулһан ушар өөһэдыгөө сүлөөлхын түлөө тэмсэдэг бүхы дэлхэйн ажалшадай тэмсэхэ эрхэ байдалые үндэһөөрнь хубилгаа. Хүдэлмэришэдэй дэлхэй дээрэхи анха түрүүшын Эсэгэ орон хадаа дэлхэйе революционно ёһоор шэнэдхэн хубилгахын түлөө тэмсэлшэдэй туйлаха илалтада имагтал саг үргэлжын урма зориг, этигэл найдабари үгэдэг эшэ үндэһэн байгаа бэшэ, мүн дэлхэйн революционно хүгжэлтын гол түшэг тулгууринь, империализмда эсэргүү хүдэлөөнүүдтэ туһалдаг материальна хүсэниинь байһан юм.

Октябриин революциин
сэтэ нүлөөн доро, хүдэлм
ришэнэй хүдэлөөнэй ам
шухала эрилтэнүүдтэ хар
болгон, орон бүхэнэй мар
систнуудай үүсхэлээр, Лен
нэй теоретическэ, интер
циональна туһаламж
ашаар капиталис оронууд
коммунис партинууд ехэ т
гөөр байгуулагдажа эхил
бэлэй. Социал-демократ
удамаршадай реформизм
социал-шовинизмда орход
тад һөөргэ, хүдэлмэришэн
хүдэлөөндэ партинууд
эмхидхэхэ, ажал ябуулгы
эрхилхэ ленинскэ гол ё
нууд, интернационализм
гол ёһонууд үргэнөөр дэл
һэн байгаа.

Ленин, манай парти за
компартинуудай революцио
но дүй дүршэл, революцио
но теори шудалхадань ту
лай ехэ туһаламжа хүр
һэн. В. И. Ленинэй сэхэ
тэлбэри доро коммунис
дэлөөнэй теори, стратеги
тактика, мүн коммунистну
дые байгуулгын тэдэ
ажал ябуулгын идейно-
литическэ болон эмхидхэ
гол ёһонууд зохёон хараал
даһан, шэнэ, марксистско-
нинскэ түхэлэй аха дүү ко
мунис партинуудай дам с
шадаа ургаха, бэхижэхэ э
нүхэсэл байгуулагдаһан
Тиигэжэ мүнөөнэй коми
нис хүдэлөөнэй идейно-по
тическэ үндэһэ һуури таб
даа бэлэй.

Ленин тэрэшэлэн коми
нис партинуудые байгуул
бэхижүүлхэ эгээл шэнэ
дүршэл согсолһон, шэнэ
хэлэй парти тухай өөрын
һургаалые баяжуулһан, бо
шевизмын гол ёһонууд
удхые гүнзэгырүүлһэн,
гэдхэһэн байгаа. «Боль
визм хадаа тактикын үль
жэшээ болон бүгэдэндэ
рэглэгдэжэ болохо», — г
Ленин заадаг байгаа.

Коммунис партинууд бо
шевизмын гол ёһонууд
шудалха, революционно-
нэдхэн хубилгахы а
ябуулгын дүй дүршэл
далха хэрэгтэ ехэ удха
нар олгодог һэн. Ленин
мые шудалха гээшэ парт
революционно дайшал
шадабариие дээшэлүү
ангиин шиидхэхы тулал
нуудта тэрэниие бэлд
шухалын шухала эрхэ нү
сэл мүн.

Ленинэй үзэл сурта
үнэн сэхэ байһанай
ашаар коммунис хүдэл
мүнөө үеын эгээл нүлөө е
тэй, эмхитэй политическэ
сэн болонхой.

Ямар нэгэн ороной тү
тэ заншалнуудые болон
циональна онсо илгаануу
хараада абан, зохёохы ё
баяжуулагдаһан, хүгжөө
һэн хүдэлмэришэн а
революционно манлайе
хидхэхэ ленинскэ гол
нуудые үнэхөөрөөл мар
стска бүхы партинууд х
бэри болгодог юм.

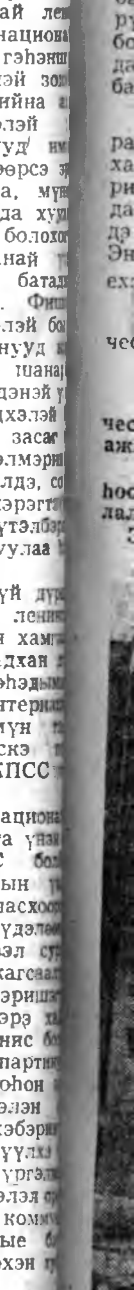
Парти тухай ленинскэ
гаал бүхы үнгэ зүһын оп
тунистнууд болон реви
нистнуудтай хэгдэдэг
сэлэй үедэ бодотоор бэел
байна. Парти тухай ле
скэ һургаал интернациона
на удха шанаргүй гэһэнш
гээр, В. И. Ленинэй зох
найруулһан партийна
байдалай эмхидхэлэй
ёһонууд ба гуримууд ни
тал Россин онсо өөрсэ
байдалые харуулна, мүн
нэй бодото байдалда хүд
раа, хэрэглэгдэжэ болохо
гэһэншүүгээр манай
сурталай дайсад батад
хэлэхые оролдоно. Фиш
Гароди мэтэ түхэлэй бо
бусад ревизионистнууд к
партинуудай удха шана
бага болгоо һаа, тэдэнэй ү
сурталай ба эмхидхэлэй
та нэгэдэлые, мүн засаг
рын түлөө хүдэлмэри
ангиин хэдэг тэмсэлдэ, со
ализм байгуулха хэрэгт
лэнэй дүүргэдэг хүтэлбэ
хы үүргые буруутуулаа
дуратай һэн ха.

Парти тухай дүй дүр
лөөр шалгагдаһан ленин
һургаалые аршалан хамг
ха, хүгжөөхэ, батадхан
гэрүүлхэ гээшэ өөһэды
дээдэ зэргын интерна
нальна уялга мүн
марксистско-ленинскэ
тинуудтай хамта КПСС
лоно.

Ленинэй интернациона
захяа заабаринуудта үнэ
хэ байдаг КПСС бо
марксизм-ленинизмын
һэ һуури дээрэ уласхоо
дын коммунис хүдэлөө
политическэ ба үзэл су
лай талаар нягта жагсаа
байхын түлөө хэлбэриш
гөөр тэмсэнэ. Тэрэ х
1969 ондо коммунис б
хүдэлмэришэнэй парти
дай Москвада болоһон
лөөн дээрэ, тэрэшэлэн
зүблөөнэй шиидхэбэри
дые бодотоор бэелүүлх
шаа удаадахи саг үргэл
аша үрэ ехэтэй хүсэлэл о
долгоороо дэлхэйн комм
хүдэлөөнэй нэгэдэлые б
жүүлхэ хэрэгтэ ехэхэн
таяа оруулаа һэн.

Мүнөө дэлхэйн коммун
мын зэргэнүүдэй жагса
бэхижэһые бидэ тэмдэг
шадаха байнабди гээд
хэлшэ үргэлжэлүүлнэ.
хадаа бүхы революционн
сэнүүдэй ушар байдалые
хижүүлхэ хэрэгтэ һай
нүлөөлнэ. КПСС-эй б
марксистско-ленинскэ
сад партинуудай интерна
налис хараа шугамда о
доо маоистнуудай һүйдх

(Түгэсхэлынь 3-дахи нюурта).

НҮХЭР М. А. СУСЛОВАЙ ЭЛИДХЭЛЭЙ ТҮГЭСХЭЛ

(Эхиниинь 1-дэхи, 2-дохи нюурнуудта).

националис, шовинис политика ташха ондоо байна. Маоистнуудай хүтэлбэрилэгшэд марксизм-ленинизмтэй, пролетарска интернационализмын гол ёhонуудтай эрид хахасаа, тиигээд КПСС-тэ, Советскэ Союзда, социалис хани нэгэдэлдэ болон бүхы дэлхэйн коммунис хүдэлөөндэ харша хараа шугам бэелүүлнэ, социализмын уласхоорондын байдалые hуларуулха зорилготойгоор хархис ямаршье hаань байгуулалта болон хүсэнүүдые дэмжэнэ. Гэбэшье КНР-эй мүнөөнэй удамаршадай иимэрхүү хараа шугамай эрхэ бэшэ буруу hүрэхэ байhандань hэжэглэлтэгүй. Хитад тушаа КПСС-эй, Совет гүрэнэй баримталдаг политика ямар бэ гэхэдэ, маоизмда эсэргүү идейно-политическэ эрид шууд тэмсэл ябуулха зуураа, тэрэ хадаа гүрэнүүд хоорондын таатай hайн харилсаануудай түлөө нэгэн доро тэмсэдэг байха юм.

ССССР-тэ хүгжэнги социализм наринжуулан hайжаруулха, коммунизм байгуулха, совет хүнүүдэй hуудал байдал нилээд ехээр hайжаруулгын түсэбүүдые дүүргэхэ гэжэ КПСС-эй XXIV съездын тодорхойлhон хараа шугам бэелүүлхын түлөө хэгдэдэг тэмсэл хадаа мүнөө үеын эрхэ байдалда манай партиин болон арадай национальна зорилгонууд ба интернациональна уялгын нэгэн адли байhые гэршэлэн харуулна.

КПСС түрүүтэй совет арадай зохёон байгуулхы ажал ябуулга дэлхэйн революционно хүгжэлтэтэй шуhа мяхаараа нэгэдэнэ. Дэлхэйн революционно хүгжэлтэ хадаа империализмын хүмэрин hалаха, дэлхэйн оршондо социализмын илан мандаха сагые улам дүтэлүүлнэ. Уласхоорондын пролетариадай бии болгоhон социализмын дэлхэйн байгуулалта мүнөөнэй хүгжэлтын шиидхэхы гол хүсэниинь болонхой. Колониальна дарлалтын империалис байгуулалта хэтэ мүнхэдөө hандаран hалаа. Социалис ерээдүй тээшэ дабшаха социальна-политическэ зам хэлбэришэгүйгөөр шэлэhэн бэеэ даанхай залуу гүрэнүүд улам олошорно. Капиталай оронуудта ангиин байлдаан улам ургана, гүрэнэй-монополис дарлалтын бүхы байгуулалтада эсэргүү энэ байлдаанай түрилтэ улам хүгжэн ургана, энэ шэглэлынь улам эли тодоор харагдана. Бүхы бүмбэрсэг дэлхэй дээрэ эб найрамдалай, демократиин, национальна бэеэ даанхай байдалай ба социализмын хүсэнүүд урган бэхижэнэ. Энээндэ КПСС-эй ба Совет гүрэнэй гадаадыншье политика нүлөөлдэг гээшэ.

Манай гадаадын политика — ангиин социалис политика мүн. Тэрэ хадаа манай орон дотор коммунизм байгуулхын тулада гадаадын таатай hайн эрхэ нүхэсэл байгуулха, социалис хани нэгэдэлэй оронуудай аха дүүгэй нэгэдэлые улам бэхижүүлхэ, хүдэлмэришэнэй болон национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөндэ туhалха, эб найрамдал болон арадуудай аюулгүй байдал бэхижүүлхэ, элдэб социальна байгуулалтатай гүрэнүүдэй эбэй ёhоор зэргэ оршохо хэрэгтэ зорюулагданхай.

Социалис хани нэгэдэлэй оронуудай арадуудай аха дүүгэй холбоо барисаае дайнай hүүлээрхи үеын түйлай ехэ амжалта мүн гэжэ КПСС тоолоно. Энэ хани холбооной түлөө тэмсэл хэдээ, КПСС ёhотойл интернационалис политика ябуулдаг байгаа, ябуулнашье, тэрэ хадаа социалис хани нэгэдэлэй оронуудай экономическа интеграци хүгжөөхэ тушаа гаргадаг хүсэлэл оролдолгоёо улам арьбадхана, адли тэгшэ эрхэтэй тэдэнэй аха дүүгэй политическэ хани холбооё улам саашадань бэхижүүлхын тулада хүсэ шадалаа гамнанагүй.

Национальна ба социальна талаараа сүлөөрхын түлөө тэмсэдэг арадуудта туhаламжа хүргэдэг политикаяа КПСС хэлбэришэгүйгөөр ябуулна. Совет арад империалис ээрхэг түримхэйшүүлые диилэhэн Вьетнамай арадай түүхэтэ илалтада хубитаяа оруулаа hэн. Вьетнам арадай баатарлиг тэмсэл, мүн Советскэ Союзай болон бусад социалис оронуудай аха дүүгэй интернациональна туhаламжа амжалтаар дүүрээ бэлэй.

Эзэмдэhэн бүхы араб газар дайда дээрэhээнь Израилиин сэрэгүүдые гаргаhанай, Дүтын Зүүн зүгтэ бата бэхи эб найрамдал тогтооhоной үндэhөөр Дүтын Зүүн зүгэй түгшүүрилтэ байдал үнэн зүбөөр шиидхэхын түлөө Советскэ Союз хэлбэришэгүйгөөр тэмсэнэ.

XXIV съездын зохёон хараалhан, КПСС-эй ба Совет гүрэнэй хүсэлэл оролдолгоор бэелүүлэгдэжэ байгаа Эб найрамдалай программа уласхоорондын ажабайдалые таарамжатай hайн шэглэл тээшэнь хүгжөөхэ хэрэгтэ нүлөөгөө үзүүлнэ.

Эб найрамдалай программа научна үндэhэ hууритай, бодото үндэhэ баримтатай. ниитын хүгжэлтын бодото эрилтэнүүдые тон зүбөөр хараада абаhан дээрэhээ тиимэ хүсэтэй, нүлөөлхы шадалтай байна бшуу. Эб найрамдалай программа абахадаа, тэрэнии бэелүүлхын түлөө тэмсэхэдээ, партиин хараадаа абаhан шухалын шухала бодото эрхэ нүхэсэлнүүд юуб гэхэдэ, дэлхэй дээрэхи экономическа ба политическэ хүсэнүүдэй тэнсүүриин социализмын аша туhада үндэhөөрөө хубилhан ябадал мүн болоно. Эдэ хубилалтанууд хадаа совет арадай шэн табьяата ажалай болон тэмсэлэй ашаар, дэлхэйн хүгжэлтэдэ социалис хани нэгэдэлэй үзүүлдэг нүлөөнэй урагhанай, дэлхэйн шэнэ дайнай аюулда эсэргүү эб найрамдалда дуратай бүхы хүсэнүүдэй хэдэг эдэбхитэй тэмсэлэй ашаар түйлагдаа юм. Советскэ Союз, социализмын аха дүү оронууд болон эб найрамдалда дуратай бусад хүсэнүүд «хүйтэн дайнай» фронтые hэтэ сохёод. уласхоорондын харилсаануудтахи түгшүүрилтэ байдалай hуларалгын таатай hайн хүгжэлтэдэ, мүн эбэй ёhоор зэргэ оршохо гэhэн гол ёhонуудта үндэhэлэн, элдэб социальна байгуулалтатай оронуудай хоорондо бэе бэедээ ашатай туhатай харилсаа холбоо эрхилхэ замда эхи табиhан байгаа.

Гадаадын политикын ба уласхоорондын харилсаануудай талаар КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой хэhэн түйлай ехэ таарамжатай hайн хүдэлмэрые, Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй өөрынь оруулhан хубитые КПСС-эй ЦК-гай апрелиин Пленум үндэрөөр сэгнээ. Энэ сэгнэлтые бүхы арад зон, дэлхэйн түрүү үзэлтэй хүсэнүүд эдэбхитэйгээр дэмжээ бэлэй.

Л. И. Брежневэй ФРГ, США, Франци ошожо ерэhэнэй дүнгүүд эб найрамдал ба арадуудай аюулгүй байдал хангаха хэрэгтэ оруулагдаhан шэнэ хубита мүн болоно. Энэ аяншалгын үедэ хэгдэhэн хөөрэлдөөнүүд ба хэлсээнүүд совет арадай аша туhатай, түрүү үзэлтэй бүхы хүн хүрэлтэнэй hанаан сэдьхэлтэй тааралдана.

Уласхоорондын байдалда үзэгдэhэн hайн хубилалтануудые тэмдэглэхэ зуураа, манай парти болбол эдэ хубилалтанууд империализмын хүсэнүүдтэй хэhэн шанга тэмсэлэй эсэстэ түйлагдаа гэжэ мартадаггүй ааб даа гээд элидхэлшэ хэлээ. Мүнөө үедэ уласхоорондын түгшүүрилтэ байдал hуларуулха гэhэн тэмсэлдэ империализмын хүсэнүүдэй үзүүлдэг эсэргүүсэлтэ үшөө хүсэдөөр дабагдаагүй, эб найрамдалай хэрэгтэ дайнай аюул тохёолдуулжа болохо түгшүүрилтэ гуламтанууд үшөөл бии байhаар, тиигээд уласхоорондын оршондошье, мүн капитализмын оронууд доторшье хатуу шанга ангиин тэмсэл боложо байhаар гэжэ манай парти мартадаггүй ааб даа. Үзэл сурталай тэмсэл илангаяа хурса шэнжэтэй юм. Үзэл сурталай тэмсэлэй талаар социализмын ба капитализмын хоорондо эбэй ёhоор зэргэ оршохо ябадал гэжэ байгаагүй юм, байхашьегүй.

Партийна организацинуудай ябуулдаг үзэл сурталай хүдэлмэриин хэмжээе улам саашадань дээшэлүүлхэ, империализмын ээрхэг түримхэй, хархис этигээдүүдэй ямаршье hэдэлгэнүүдтэ,— дайсан харша үзэл сурталай ямаршье hүйдхэлнүүдтэ харюу үгэхөөр хододоо бэлэн, hэримжэтэй байха шухала гэжэ КПСС-эй ЦК-гай апрелиин Пленум анхарал хандуулhан байна.

Манай партиин ленинскэ политика уласхоорондын ажабайдалда улам бүри хүсэтэй, аша үрэтэй баримта боложо байна гэжэ уласхоорондын оршондо hүүлэй жэлнүүдтэ болоhон үйлэ хэрэгүүд эли тодоор гэршэлнэ. Эб найрамдалай программа бэелүүлхэ тушаа КПСС-эй болон Совет гүрэнэй ажал ябуулгатай бүхы марксистско-ленинскэ партинуудай, оронииитын хүдэлөөнүүдэй hаналаа нэгэдэнги байhание түйлай ехэ хангалтатайгаар тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Иимэ hаналаа нэгэдэлгэ КПСС-эй, Совет правительствын ябуулдаг эб найрамдалда дуратай политикын түйлаха амжалтануудай гол эшэ үндэhэнүүдэй нэгэниинь мүн болоно.

* * *

Ленинскэ партиин гаталан гараhан зам —түүхэтэ ёhотойл агууехэ илалта түйлалтануудай зам мүн гэжэ бидэ мүнөөдэр, РСДРП-тэй II съездhээ хойшо 70 жэлэй үнгэрөөд байхада, хуулита ёhоор омогорхон хэлэжэ шадаха байнабди гэжэ элидхэлэйнгээ түгэсхэлдэ нүхэр М. А. Суслов мэдүүлээ. КПСС бүхэдэлхэйн-түүхэтэ хэмжээнэй зорилгонуудые амжалтатайгаар бэелүүлээ. Марксизм-ленинизмын агууехэ hургаалда хододоо үнэн сэхэ байhаараа парти энээндэ уялгатай юм. Энэ hургаалые зохёохы ёhоор хүгжөөлгэ, бодотоор бэелүүлгэ, ленинскэ идейно-политическэ болон эмхидхэлэй гол ёhонуудые, партийна хүтэлбэриин ленинскэ ёhо гуримуудые зохёохы ёhоор хүгжөөлгэ. бодотоор бэелүүлгэ. парти болон арадай эбдэршэгүй бата нэгэдэл хадаа бидэнэй саашадаа амжалтануудые түйлаха байhанаймнай түшэг найдабари мүн болоно.

***

Нүхэр М. А. Сусловай хэhэн элидхэл ехэ анхаралтайгаар шагнагдажа, нэгэнтэ бэшэ альга ташалгаар угтагдаа.

Баярай суглаан хаагдаhан дээрэ тоологдобо. Тэрээндэ хабаадагшад hуурихаа бодожо. партийна гимн «Интернационал» дуулана.

(ТАСС).

Л. И. БРЕЖНЕВ Хафез ИСМАИЛТАЙ уулзаба

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев национальна аюулгүйе сахиха асуудалаар Египедэй Араб Республикын президентын советник Хафез Исмаилтай июлиин 13-да уулзаба.

Совет-египедэй харилсаа саашадань hайжаруулха асуудалнууд, уласхоорондын гол шухала асуудалнууд хани халуун, үгэеэ бүрин хүсэдөөр ойлголсолгын оршон байдалда үнгэрhэн хөөрэлдөөнэй үедэ зүбшэн хэлсэгдэhэн байна. Тиихэдээ хани барисаан, харилсаа холбоон тухай совет-египедэй договорой шухала удха шанартай байhыень баталбад.

Дүтын Зүүн зүгтэхи байдалда, мүн энэ районд охи байдалые эбэй ёhоор заhаруулхын түлөө саашадаа тэмсэл хэхэ асуудалнуудта хөөрэлдөөнэй үедэ онсо анхарал хандуулагдаа. Израилиин ээрхэг түримхэй ябуулгада эсэргүүгээр, бэеэ дааhан байдалай, социальна дэбжэлтын түлөө араб арадуудай хэhэн үнэн зүб тэмсэлые Советскэ Союзай дэмжэжэ байhые мэдүүлбэ.

Израилиин империалис ээрхэг түримхэй ябуулгада эсэргүүгээр, булимтарач эзэмдэгдэhэн араб газар нютагуудые сүлөөлхын, Дүтын Зүүн зүгтэ амгалан байдал hэргээхын түлөө хэhэн тэмсэлдэнь Египедтэ, бусад Араб оронуудта үнэн зүрхэнэй саг үргэлжын туhаламжа үзүүлжэ байhанайнь түлөө Х. Исмаил АРЕ-гэй, мүн президент Анвар Сададай үмэнэhөө КПСС-тэ, Совет правительствада баяр баясхалан хүргөө.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүндэ кандидат, СССР-hээ АРЕ-дэ байдаг элшэн сайд В. М. Виноградов, КПСС-эй ЦК-гай харюусалгата хүдэлмэрилэгшэ Е. М. Самотейкин, мүн АРЕ-hээ Советскэ Союзда байдаг элшэн сайд Я. Абдель Кадер, АРЕ-гэй МИД-эй советник-түлөөлэгшэ Абдельхади Махлуф, АРЕ-hээ СССР-тэхи посольствын советник-түлөөлэгшэ Тахер Шаш хөөрэлдөөндэ хабаадалсаhан байна.

(ТАСС).

ДРВ-гэй ПАРТИЙНО-ПРАВИТЕЛЬСТВЕННА ДЕЛЕГАЦИ МОСКВАҺАА МОРДОБО

Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедэй, Совет Социалис Республикануудай Союзай правительствын уряалаар хани ёhоной албанай хэрэгээр СССР-тэ ерэhэн Вьетнамай Ажалшадай партиин, ДРВ гэй правительствын делегаци Ленинград ошохоёо июлиин 13-да Москваhаа мордобо. ПТВ-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Ле Зуан, ПТВ-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ДРВ-гэй правительствын Премьер-Министр Фам Ван Донг делегацие толгойлно.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин, КПСС-эй ЦК-гай секретарь К. Ф. Катушев, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министрэй орлогшо Н. П. Фирюбин, СССР-hээ ДРВ-дэ байдаг элшэн сайд И. С. Щербаков болон бусад тусхай тушаалтад ДРВ-гэй партийно-правительственна делегацитай хамта Ленинград ошобо.

Внуковска аэропорт Вьетнамай Демократическа Республикын, Советскэ Союзай гүрэнэй тугуудаар шэмэглэгдэнхэй. Зэбсэгтэ хүсэнүүдэй гурбан түрэлэй түлөөлэгшэдhөө, ябаган сэрэгшэдhээ, лётчигуудhаа, морягуудhаа хүндэлэлэй харуул жагсаагдаа.

Нүхэд Л. И. Брежнев, А. А Гречко, В. В. Гришин, А. А. Громыко, Н. В. Подгорный, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо В. П. Рубен, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшонор Н. К. Байбаков, В. Н. Новиков, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь М. П. Георгадзе, СССР-эй министрнүүд Н. С. Патоличев, Б. П. Бугаев Е. А. Фурцева, гадаадын экономическа харилсаа холбооной талаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшэ С. А. Скачков. КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн К. В. Русаков, КПСС-эй ЦК-гай таhагые даагшын нэгэдэхи орлогшо О. Б. Рахманин болон бусад тусхай тушаалтад аэропорт дээрэ делегацие үдэшэбэ.

ДРВ-гэй партийно-правительственна делегаци ерэбэ

ЛЕНИНГРАД. (ТАСС-ай корр.). ПТВ-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Ле Зуан, ПТВ-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ДРВ-гэй правительствын Премьер-Министр Фам Ван Донг түрүүтэй Вьетнамай Ажалшадай партиин, Вьетнамай Демократическа Республикын правительствын делегаци июлиин 13-да эндэ ерэбэ.

КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин, КПСС-эй ЦК-гай секретарь К. Ф. Катушев, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министрэй орлогшо Н. П. Фирюбин, СССР-hээ ДРВ-дэ байдаг элшэн сайд И. С. Щербаков аха дүү оронoй делегацитай хамта Ленинград ерээ.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, КПСС-эй Ленинградай обкомой нэгэдэхи секретарь Г. В. Романов, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, КПСС-эй Ленинградай горкомой нэгэдэхи секретарь Б. И. Аристов, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, Ленсоведэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ В. И. Казаков болон бусад тусхай тушаалтад ДРВ-гэй, СССР-эй, РСФСР-эй гүрэнэй тугуудаар шэмэглэгдэhэн аэропорт дээрэ делегацие угтаhан байна.

(ТАСС).

СОВЕТ-ВЬЕТНАМ ХАНИ БАРИСААНАЙ МИТИНГ

ЛЕНИНГРАД. (ТАСС). Нүхэд Ле Зуан, Фам Ван Донг түрүүтэй Вьетнамай Демократическа Республикын партийно-правительственна делегаци июлиин 13-да Кировскэ заводто хүрэбэ. Совет-вьетнам хани барисаанай митинг заводой талмай дээрэ В. И. Ленинэй хүшөөгэй дэргэдэ болоо.

Баатар вьетнам арадай түлөөлэгшэдые сугларагшад хани халуунаар, альга ташалгаар угтаба. Трибуна дээрэ — нүхэд А. Н. Косыгин. Г. В. Романов, К. Ф. Катушев, Ленинградай партийна, совет эмхинүүдэй харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд.

КПСС-эй Ленинградай горкомой нэгэдэхи секретарь Б. И. Аристов тобшохон оролто үгэ хэлэжэ, митинг нээбэ.

Удаань Кировскэ заводой токарь, РСФСР-эй Верховно Соведэй депутат, Социалис Ажалай Герой Б. М. Воробьев, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, КПСС-эй Ленинградай обкомой нэгэдэхи секретарь Г. В Романов, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн. СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин, Вьетнамай Ажалшадай партиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Ле Зуан, ПТВ-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ДРВ-гэй правительствын Премьер-Министр Фам Ван Донг митинг дээрэ үгэ хэлэhэн байна.

Үдэhөө хойшо делегаци «Аврора» крейсер ошожо хараба. Палуба дээрэнь экипаж жагсаагдажа, крейсерэй командир хоёрдохи рангын капитан Ю. И. Фёдоров айлшадаа амаршалба.

Үдэшэлэн ДРВ-гэй партийно-правительственна делегаци С. М. Кировэй нэрэмжэтэ академическэ оперо, баледэй театрта «Хун шубуута нуур» гэжэ зүжэг хараhан байна.

Нүхэд А. Н. Косыгин. Г. В. Романов, К. Ф. Катушев болон бусад тусхай тушаалтад ДРВ-гэй, СССР-эй РСФСР-эй гүрэнэй тугуудаар шэмэглэгдэhэн ложоло вьетнам ханинартаяа хамта hуубад.

Зүжэгэй эхилхын урда тээ Вьетнамай Демократическа Республикын, Советскэ Союзай Гүрэнэй гимнүүд гүйсэдхэгдөө.

Аха дүү вьетнам арадай түлөөлэгшэдые, совет хүтэлбэрилэгшэдые сугларагшад үнэн зүрхэнhөө халуунаар амаршалба.

КПСС-эй делегаци ерэбэ

БАГДАД. (ТАСС). КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, Узбекистанай Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Ш. Р. Рашидов түрүүтэй КПСС-эй делегаци Ирагай Араб Социалис дэбжэлтэ гэдэг партиин хүтэлбэриин уряалаар Багдад ерэбэ.

Делегаци Ирагай Республикын национальна hайндэртэ хабаадалсаха байна.

МҮНӨӨДЭР—МЕТАЛЛУРГНУУДАЙ ҺАЙНДЭР

ТАБАН ЖЭЛЭЙ БУЛАД ҮНДЭҺЭ ҺУУРИ

СССР-эй Хара металлургиин министр И. П Казанец ТАСС-ай корреспондентын гуйлтаар энэ hалбариин юhэдэхи табан жэлдэ хэр хүгжэхэ тухай хөөрэжэ үгэбэ.

—Манай ороной коммунизмын материально-техническэ үндэhэ hуури байгуулха хэрэгтэ хара металлургиин үүргэ тон ехэ юм. Тиимэhээ энэ hалбариин амжалта, алхам бүхэн хүнүүдые ехээр hонирхуулдаг.

Карагандинска металлургическа комбинадай шудхалаа хүйтэн аргаар хэхэ «1700» стан hаяхан ашаглалгада оруулагдаа. Энээнтэй дашарамдуулан, КПСС-эй ЦК шухала энэ асуудал шиидхэжэ шадаhан металлургнууд, барилгашад, хабсаргагшадые амаршалhан байна. Хүсэ ехэтэй ондоо нэгэ агрегат—«3600» стан Ждановска «Азовсталь» заводто июниин hүүл багта хүдэлжэ эхилээ. Жэлэй түрүүшын хахадай туршада 33 цех болон агрегат ашаглалгада тушаагдаhан, шэнэдхэн байгуулагдаhан байна.

Табан жэлэй туршада совет хара металлурги хүгжэлтын ехэ алхам урагшаа хэхэ юм. Һалбариин амжалта элирүүлэн харуулдаг булад шудхалга бүри энэ жэлдэ 131 миллион тоннодо хүрэхэ. Энэ хадаа совет металлургнуудай ехэ амжалта болоно.

Манай орон . дотор металлургическа цех, агрегадууд бушуу түргэнөөр баригдана, хүдэлжэ байгаа предприятинууд hэльбэн заhабариглагдана, 5 мянган кубометр хэмжүүртэй домна—гигант Кривой Рогто баригдажа байна. Булад шудхалаа таhалгаряагүй эюулхэ түхеэрэлгэ, элдэб түхэлэй прокатна станууд, металлургическа ондоошье агрегадууд тодхогдоно. Һалбариин рудна бааза үргэдхэгдэhөөр.

Үйлэдбэрие үргэдхэхэтэй хамта металло-продукциин бүридэл наринжуулха, тэрэнэй шанар hайжаруулха ехэ шухала болонхой. Манай продукциин сортамент болон шанарые hайжаруулбал, машина бүтээлгэдэ, металл болбосоруулгада 20 процент хүрэтэр прокат арьбалагдаха байна.

Продукциин шанар hайжаруулхань, үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэнь ехэ орёо хэрэг юм. Тэрэ хадаа hалбариин бэлэн продукци үгэдэг ганса цехүүдтэ бэшэ, харин «металлургическа конвейерэй» бүхы звенонуудта, руда малталгаhаа эхилээд бэелүүлэгдэхэ ёhотой. Энэ хадаа hалбариимнай онсо илгаань гээшэ.

Түмэр рудагай түүхэй эд болохо концентрат абалга түргэнөөр хүгжэнэ. Металл шудхалгын түрүү онол арга хэрэглэгдэнэ. Булад шудхалгын үйлэдбэридэ мартен пеэшэнүүд баригдахаа болинхой. Кислородно конвертор болон электрын пеэшэнүүдые бариhанай ашаар hалбариин хүсэ шадал үргэдэхэ. Тусхай аргаар шудхагдадаг металлай хуби ехэ болонхой. Иимэ металлаар хэгдэhэн зүйлнүүд 1,5—2 дахин ехэ болзор соо ашаглагдана.

Прокатна үйлэдбэридэ сортамент hайжаруулагдажа эхилээ. Хэрбээ табан жэл соо бэлэн прокат үйлэдбэрилгэ 29 процентээр дээшэлүүлхээр хараалагдабал, хабтагар прокат үйлэдбэрилгэ 37 процентээр ехэдхэгдэхэ ёhотой. Тиихэдээ тэрэнэй эгээл булюу hайн арга хүгжөөгдэхэ юм.

Металлургическа үйлэдбэриин агрегадуудай хүсэ шадал ехэдхэгдэнэ, түрүү технологическа схемэ хэрэглэгдэнэ, автоматизаци үргэнөөр нэбтэрүүлэгдэнэ.

Социалис мүрысөөн металлургическа үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ, продукци үйлэдбэрилгые ехэдхэхэ, ассортиментыень олошоруулха, шанарыень hайжаруулха хэрэгтэ ехэ нүлөө үзүүлдэг болоо. Министерствын коллеги болон профсоюзай ЦК hалбари дотор дэлгэрhэн мүрысөөнэй ябаса хаража үзэдэг, амжалта, дутагдалнуудыень шэнжэлдэг байна.

Череповецкэ металлургическа заводто мүрысөөн hайнаар эмхидхэгдэнхэй. Технологёороо холбоотой цехүүдэй дунда, нэгэ агрегат хангадаг бригадануудай дунда мүрысөөнэй договор баталагдана. Мүрысөө иигэжэ эмхидхэхэдэ түхеэрэлгын ашаг үрэ дээшэлнэ, продукци абалга ехэдхэгдэнэ.

Металлургическа «Запорожсталь» завод ехэ амжалта түйлажа, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй амаршалгада хүртөө. Энэ коллектив ажалай бүтээсэ дээшэлүүлгые, булад хайлуулгые, прокат үйлэдбэрилгые 1975 ондо түйлагдаха хэмжээндэ хүргэжэ шадаhан, социалис уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэhэн байна.

Түрүү коллектив социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлhэнэй ашаар табан жэлэй шиидхэхы жэлэй хоёрдохи хахадай даабариhаа гадуур 15 мянган тонно шэрэм, 10 мянган тонно булад, 12,5 мянган тонно прокат үгэхэ гэжэ шиидэээ.

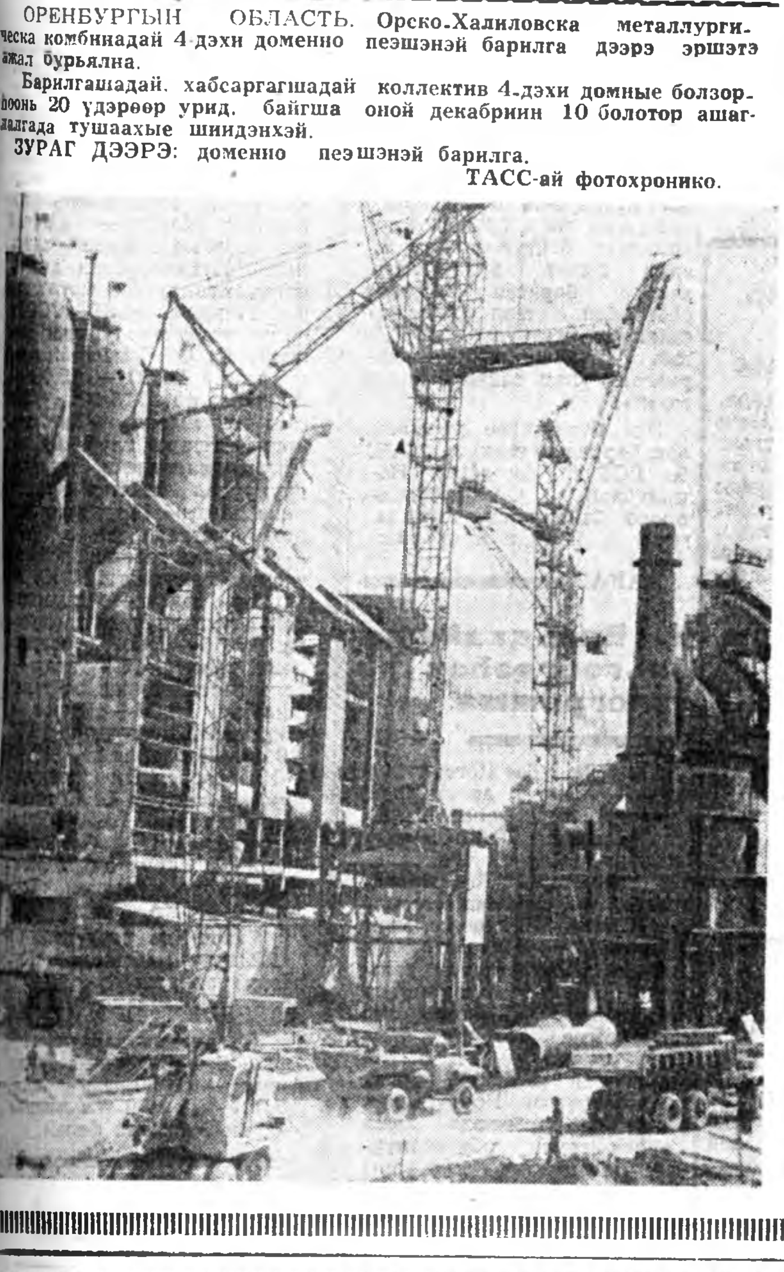
Хара металлургиин ажалшад гол зүйлэй продукци үгэхэ хахад жэлэй даабарие амжалтатайгаар дүүргээд hайндэрөө угтабад. Тэдэнэр партиин XXIV съездын шиидхэбэреэр хараалагдаhан табан жэлэй түсэб дүүргэхэ гэжэ шэн зоригтойгоор ажаллажа байна.

ОРЕНБУРГЫН ОБЛАСТЬ. **Орско-Халиловска металлургическа комбинадай 4-дэхи доменно пеэшэнэй барилга дээрэ эршэтэ ажал бурьялна.**

Барилгашадай. хабсаргагшадай коллектив 4-дэхи домные болзорhоонь 20 үдэрөөр урид, байгша оной декабриин 10 болотор ашаглалтада тушааха шиидхэбэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: доменно пеэшэнэй барилга.

ТАСС-ай фотохроника.

ГАЛААР СОРОБХИҺОН ГОРХОН

Манай орон дотор жэлhээ жэл бүри булад ехээр хайлуулагдажа, трактор, машинанууд, локомотивууд, элдэб зүйлэй оньhон түхеэрэлгэнүүд олоор бүтээгдэдэг боложо байнхай. Хэдэхэн жэлэй саана орон доторнай жэлдэ 100 миллион тонно булад хайлуулагдадаг hаа, мүнөө 130 миллион тоннодо хүргэгдэнхэй. Юhэдэхи табан жэлэй hүүл багта 150 миллион тонно булад хайлуулагдадаг болохо гэhэн зорилго партиин XXIV съезд дээрэ баталагдаа бэлэй.

Энэ шухала хэрэгтэ Ленинэй ордено Улаан-Үдын локомотив-вагон заhабарилтын заводой булад хайлуулагшад хубитаяа оруулалсана. Тус заводой булад хайлуулдаг цех соо электропеэшэнүүд тодхогдожо эхилээ бэлэй. Мүнөө хоёр электропеэшэн соо булад хайлуулагдана. Гурбадахинь байгша оной август hара соо ашаглалгада тушаагдахаар хараалагдана.

— Гурбадахи пеэшэнэй хүдэлжэ эхилхэдэ, hарадаа 1.700—1.800 тонно булад хайлуулдаг болохобди, — гэжэ тус цехэй начальник Анатолий Иванович Ключерев хөөрэнэ.

Тэрээнтэй суг булад хайлуулдаг цех соогуур ябажа гарабабди. Олон оньhон түхеэрэлгэнүүдэй нэрьеэнhээ, дадаагүй хүнэй шэхэн дүлиирхээр. Алишье участогта хүрэжэ ерэхэдэмнай, хүдэлмэришэд эршэтэй шангаар хүдэлжэ байнад.

— Гансашье хүдэлмэришэнэй муугаар хүдэлөө hаа, бүхы цехэймнай ажал хүдэлмэри хойшо гатагдаха. Жэшээнь, хэбшэдэй нобшороо hаа, булад хайлуулагшад тэдэнии хүлеэхэ зэргэтэй болодог. Хайлаhан буладай шанарынь муудаха. Юрэдөө, хэн гэшэгүй бултаа оролдожо хүдэлхэ ёhотой. Тиимэ эрилтэ бултанай урда табигдана гээшэ, — гэжэ А. И. Ключерев бидэндэ ойлгуулна.

Уданшьегүй гал дүлөөр амилhан гайхамшаг электропеэшэнүүдэй дэргэдэ ерэбэбди. Завод соогоо мэдээжэ болоhон суута хүдэлмэришэн Пётр Андреевич Киселёв нэгэдэхи пеэшэн соо булад хайшуулжа байба. Үндэр томо бэетэй, дүшэн таба наhатай, омог дорюун шарайтай хүнтэй мэндэшэлэлсэбэбди. Булад хуягаар хубсалуулагдаhан электропеэшэн соо ямар нэгэ юумэнэй тэhэржэ, задаржа байhан юм мэтээр нэернэ, хүршэгэнэнэ. Байд гээд лэ нарин хоолойгоор сэхэ дээшээ улаан гал шэдэлнэ. Булад хайлуулагша Пётр Киселёв ханада тодхогдоhон приборнуудые ошожо хараад:

— Мартен пеэшэн соо нэгэ зэргэ 17 тонно булад аяар долоон час соо хайлуулдаг hэмди. Хэдышье оролдоо hааш, буладай шанар тиимэ hүрхэй hайн бэшэл байдаг hэн. Мүнөө найман тонно булад оройдоол хоёр час соо хайлуулнабди. Тээ мэндэ 1 час 20 минута соо булад хайлуулаа hэмди, — гэжэ урма баяртайгаар хэлэжэ байгаа hэн. Пётр Киселёв халаан соогоо 24 тонно булад хайлуулха даабаряа 32—40 тоннодо хүргэдэг байха юм. Тэрээнтэй мүрысэдэг Александр Иосифович Колганов эдэбхи үүсхэлтэйгээр хүдэлжэ, мүн лэ үндэр бүтээсэ түйлана.

Электропеэшэнэй hайн талань тон ехэ юм байна. Пеэшэнэй хүдэлмэрие орёо нарин приборнууд шалгажа байдаг. Хүдэлмэришэн энэ приборнуудые хараhаар лэ булад хэр зэргээр хайлуулагдажа байнаб гэжэ ойгоно бшуу. Хайлуулагдаhан буладай шанарынь эрид дээшэлэнхэй. Тус цехэй коллектив урдань 75—80 процент продукцияа hайн шанартайгаар техническэ хиналтын таhагта тушаадаг hаа, мүнөө 97—98 процентыень эрхим шанартайгаар тушаахын түлөө тэмсэнэ.

Пётр Андреевич Киселёв Буряадай АССР-эй 50 жэлэй ойдо зорюулан абаhан уялгаа амжалтатайгаар бэелүүлhэнэйнгээ түлөө КПСС-эй Буряадай обкомой Хүндэлэлэй грамотаар шагнагданхай. Иимэ ажалша түрүү хүдэлмэришэд булад хайлуулдаг цех соо олон юм байна. Ажалдаа үндэр бүтээсэ түйлажа байдаг хэбшэн Галина Савовна Басенко, түмэр сэбэрлэгшэ Геннадий Петрович Трещенко гэгшэдтэ «СССР-эй хүндэтэ түмэр замшан» гэhэн нэрэ зэргэ hаяшаг олгогдоо. Заводой дирекциин, партийна ба профсоюзай комитедэй Хүндэлэлэй грамотаар 12 хүдэлмэришэн шагнагдажа, 15 хүдэлмэришэд мүнгэн шангаар урмашуулагдаа.

Ажалай түрүүшүүлэй оролдолгоор тус цехэй коллектив байгша оной түрүүшын хахад жэлэй даабариhаа гадуур 130 тонно булад шудхалаа гаргажа, заводойнгоо түрүү коллективүүдэй зэргэдэ жагсаhан байна.

— Мартен пеэшэнүүдэй hэлгэгдэжэ байха үеэр бидэ ехэ гээтдэлдэ орoo hэмди. Мүнөө хоёр электропеэшэн дээрэ дүрбэн мартенhээ hуpaггүй ехэ булад хайлуулнабди. — Һаядаа гурбадахи пеэшэн ашаглалгада тушаагдахань. Хойто жэл дүрбэдэхи пеэшэн хүдэлжэ эхилхэ. Тиихэдэ манай цехэй хүдэлмэришэд шадал бэлигээ харуулхал байха даа, — гэжэ Анатолий Иванович Ключерев хэлэнэ.

Энэ үгэдэнь харюу үгтэhэн шэнги хонгёо шангаар хонхо жэнгиршэбэ. Нэгэдэхи электропеэшэнэй хоншоор доро мантан томо шанага табигдаба. Пётр Киселёв одоо ажалаа эхилбэ. Хэдэхэн секундын үнгэрөөд байхада улаан дүлөөр соробхилhон булад горхон шанага руу адхарба. Талын дунда нособhон түүдэг шэнгеэр оршон тойроние hаргаан гэрэлтүүлнэ. Саг дары цех соо абяа шэмээн үгы болошобо. Булад хайлуулагшад, хэбшэд энэ хаhа сагые хүлеэжэ байhандал дуугай болоод абана.

— Мүнөө булад хайлуулгада 1 час 45 минута гаргашалааб. Халаанай дүүрэтэр үшөө хоёр дахин булад хайлуулха бэзэбди, — гэжэ П. А. Киселёв хэлэнэ. Тэрээнтэй мүрысэдэг Александр Колганов хайлаhан булад абахаар бэлдэжэ байгаа hэн. Цехэй хүдэлмэришэд шэнэ оньhон техникээ бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглан, дундаа мүрысэн хүдэлнэ. Халаан бүриин даабари үлүүлэн дүүргэдэг хүдэлмэришэдэй тоо улам олошорно. Эдэнэр юhэдэхи табан жэлэй гурбадахи, шиидхэхы жэлэй даабари болзорhоонь урид. декабриин 29-дэ дүүргэжэ, түсэбhөө гадуур 15 мянган түхэригэй продукци гаргаха ажалай бүтээсые 1,5 процентээр дээшэлүүлжэ, продукциин өөрынь үнэ сэнгые 1 процентээр доошолуулха гэhэн социалис уялгаа бодото дээрэнь бэелүүлхээр лэ хэбэртэй.

К. ЖАМЬЯНОВ.

САЯАНҺАА ВИТИМ ХҮРЭТЭР

МОСКВА ОШОХООР МОРДОБО

Совет арадай революционно, дайшалхы болон ажалай алдар солын газарнуудаар аяншалһан комсомолшууд, залуушуулай Бухэсоюзна 6 слёт июлиин 18-һаа 20 болотор Эхэ ордономнай ниислэл—Москва хотодо үнгэргэгдэхэнь.

Республикымнай комсомолшууд, залуушуул, пионернүүд дайнай болон ажалай урдандаа мэдэгдээгүй байһан хэдэн зуун геройнуудые бэдэржэ элирүүлһэн, нэрэ обогыень мүнхэлһэн байха юм. Тэдэнэртэ зорюулжа хүшөөнүүд бодхоогдоо. Мүн үнгэрһэн түүхэтэ үйлэ хэрэгүүдтэ хабаадалсаһан ветерануудтай, Совет Армиин, Далайн-Сэрэгэй флодой сэрэгшэдтэй уулзалганууд залуушуулай дунда үнгэргэгдөө. Эсэгэнэр болон аханарайнгаа һайн һайхан ёһо заншалай үльгэр жэшээгээр ургажа ябаһан үетэниие хүмүүжүүлхэ талаар ехэ хүдэлмэри республика доторнай ябуулагдаа.

Эдэ бүхы хэмжээ ябуулгануудта эдэбхитэйгээр хабаадалсаһан арбаад хүн республикын делегациин бүридэлдэ орожо, Бухэсоюзна слёдто хабаадалсахаар Москва мордобо. Советскэ Союзай Герой, Буряадай АССР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша Г. И. Москалёв, Онохойн леспромхозой хүдэлмэришэн, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутат, коммунис ажалай ударник В. Аяндуева, Улаан-Үдэ хотын 2-дохи интернат һургуулиин 8-дахи классай һурагша С. Дармаева, Бэшүүрэй аймагай Бэшүүрэй совхозой һаалишан Л. Плотникова, ЛВРЗ-гэй комсомолой комитедэй секретарь А. Лубсанов гэгшэд тэдэнэрэй дунда бии.

О. ЦЫБИКОВ,
революционно, дайшалхы болон ажалай алдар солын газарнуудаар аяншалгын республиканска штабай түрүүлэгшэ.

БУРЯАД ОРОНДО ҮЗЭГДӨӨГҮЙ ТУРШАЛГА

Москвада бөөрын үбшэ аргалха түбтэ профессор Н. А. Лопаткинай хүтэлбэри доро хоёр жэлэй турша соо һуража ерэһэн мэргэжэл шадабари ехэтэй хирург Д. Д. Аюшиев манай республика дотор эгээ түрүүшынхеэ шэнэ арга хэрэглэбэ. Томо һудаһа руу үнгэтэ бодос оруулжа, үбшэ элирүүлхэ талаар шэнжэлхы хүдэлмэри хэгдээ. Энэ операци угаа амжалтатайгаар үнгэрөө гэжэ нэн түрүүн тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Үбшэнтэ Ф. хоёр долоон хоногой саада тээ больницада ороо һэн. Тэрэнэй ямар үбшөөр үбдэһэниие мэдэхын тула али бүхы арга хэрэглэгдээ. Гэбэшье үбшэнтэнэй яажа үбдэһэниинь мэдэгдээгүй, үбшэниинь танигдаагүй. Иимэ ушар болоод байхадань, хотын 1-хи больницадахи бөөрын үбшэ аргалха отделениие даагша, хирург Даши Дылгырович Аюшиев тон зоримгой, айхабтар харюусалгатай арга хэрэглэхэ гэжэ шиидээ.

Уран гартай, бэлигтэй хирургын энэ туршалгада туберкулез аргалха Ленинградай институдай хүдэлмэрилэгшэ, медицинын эрдэмэй кандидат А. Г. Шапкин горитойхон туһаламжа үзүүлээ. Тэрэ зүбшэл үгэһэн, Ленинград хотоһоо операцида хэрэгтэй шухала хэрэгсэлнүүдые (тусхай зүү, дамжуулагша, катетер гэхэ мэтэ) асарһан байха юм.

Даши Дылгырович Аюшиев шэнэ арга хэрэглэн, үбшэнтэнэй ямар үбшөөр үбдэһыень элирүүлжэ абаба. Ф. гэгшын баруун бөөрэ рак үбшэндэ дайрагдажа эхилһэн байба. Саг соонь элирүүлэгдэһэн үбшэ хирург аргалжа шадаа. Мүнөө нүхэр Ф. һайн боложо эхилээ, хүл дээрээ бодонхой.

Д. Д. Аюшиевэй энэ операцида хирург Юрий Павлович Бурлов, ахалагша сестра Галина Васильевна Макарова гэгшэд туһалһан байха юм. Бөөрын үбшэ аргалха талаар Улаан-Үдэ хотын 1-дэхи больницадахи бөөрын үбшэ аргалха отделени горитойхон амжалта туйланхай.

Республика доторoo эгээ түрүүшынхеэ шэнэ арга хэрэглэлгэ залуу, бэлигтэй хирургын ехэ амжалта болоно.

Б. БАТОЕВ.

ДОРГОНТОИ УУЛЗАЛГА

(Болоһон ушар)

Энэ ушар һаяшаг болоһон юм. Иван гэжэ ород нүхэртэйгөө Онгоонто хүндыдэ совхоздоо түлеэ заліһа, һургааг отологшо һэмди. Ойдо хонон үнжэн байдаг бидэ хоёрой хүнэһэ хоол дууһаад, мүн баһа банида орожо, хирэ тооһонһоо хүнгэрхэ хэрэгтэй гэжэ хэлсээд, хашан хүринөөрөө арба гарак модоной зайда оршодог Боом нютагаа зорибобди. Тээмэндэ складай харуул харадаг үбгэжөөл түлеэндэ ерэхэдээ, бууемнай эрижэ абаад ошоо һэн. Тэрэнэйдэ хүрэжэ, буугаа асарха хэрэгтэй. Тиихэдэ отделениие эрхилэгшэ шэнэ «Дружба» хюрөө абаад байхаб гэһэн юм. Бэшэшье жэжэ божо хэрэг яһала бии даа. Эртэлжэ ошоогүйдөө, булта найнь захада гаража үрдихэгүйдөө болохош...

Ойһоо гараад лэ ябатарнай, хоёр нохоймнай ойн захадахи һөөг модон соо абаха танаггүйгөөр хусаба. Хүл хүнгэн бинь залуугаараа түрүүлэн гүйжэ ошобоб.

Юун боложо байгаа гэжэ һананат?! Мандагар гэгшын эрэ доргон хүгшэн шара нохоймни хоншоорто аһашаһан байба. Шара нохоймни бархирхашье гээшэнь аргагүй. Нүгөөдэ хүхэ үлэгшэмни арьяатанай хойто хүлһөөнь зулгааха гэжэ оролдон, эндэ тэндэнь орон, гангинажа ябаад лэ хусана.

—Ива...ан ябыш, үтэрыш! — гэжэ хахир муухайгаар хашхарбаб. Угайдхын саана, хэрэгтэй болоходо, мүртэй шиидам олдохо юумэн бэшэл.

Тушаан болоходоо, модоной үзүүр гартам дайралдаба. Тэрээгээрээ бии үгы шадалаараа тархи түрүүгүй наншажа мэдэбэб.

Доргомни шэнээ шадалаа алдажа. арайхан гэжэ нохойһоомни мултараад, баруун хада өөдэ хоёр хүл дээрээ доголһоор мүлхинэ. Хоёр хүлыень гэмтээһэн байгаа гээшэ хаб. Бишье урда хойнонь орожо ябаад харайнаб. Ивамни баһа нэгэ шиидамтай. Хоёр нохойтоёо, Ивантаяа дүрбүүлэн арай шамай доргонойнгоо нюдэ анюулаа бэлэйбди.

Доргоёо үбшэжэ, амаргүй ехэ «олзотой» гэртээ ерэһэмди.

Ц. БАДЛУЕВ.
Мухар-Шэбэрэй аймаг.

СТУДЕНТНЭР-БАРИЛГАШАД

Буряадай хүдөө ажахын институдай студентнэр зунайнгаа амаралтын үедэ республикынгаа колхоз, совхозуудта ошожо, ехэ барилгануудые хэлсэжэ ерэдэг юм.

Эдэ үдэрнүүдтэ һуралсалай жэл дүүрэжэ, студентнэр дахинаа аян замдаа түхеэржэ эхилбэ. Заншал болоһон ёһоор, хүдөө ажахын институдай зуугаад студентнэр табан отряд боложо хубаараад, Хэжэнгын, Хойто-Байгалай, Загарайн аймагуудай, Ленинэй ордено ЛВРЗ-гэй капитальна барилгын таһагай барилгашадта өөһэдынгөө туһаламжа үзүүлхээр шиидэбэ. Студентнэрэй хүсөөр соёлой, малай байра, байрын гэрнүүд баригдана.

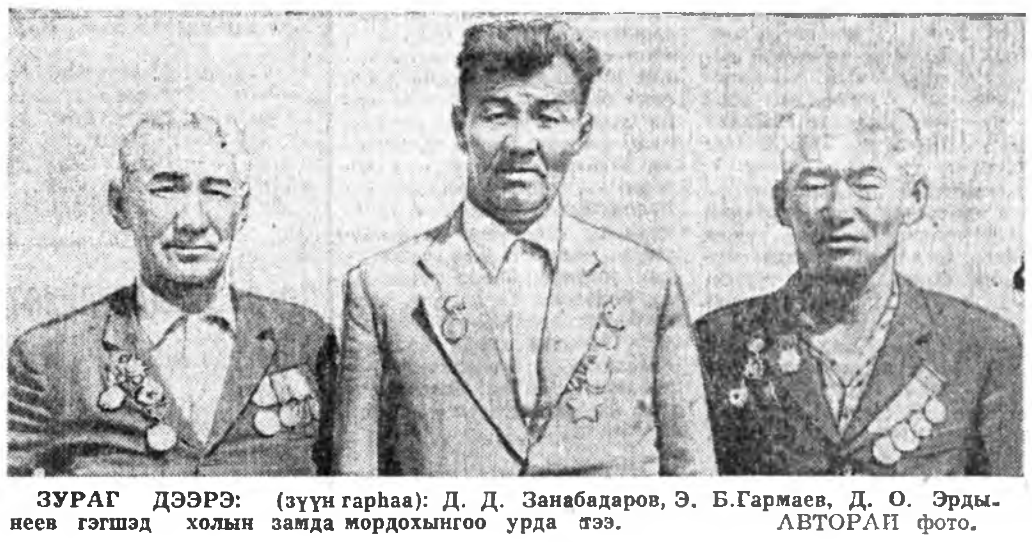
Агрономическа факультедэй нэгэдэхи курсын студентнэр барилгашадай нэгэ бүлэгтэ оруулагдаһан юм. Тиин эдэнэр бүлэгтөө «Хоолос» гэһэн нэрэ олгоһон байна. Факультедэй деканиие орлогшо В. Ц. Будожапов эдэнэртэй сүг ошолдохо болонхой. Студентнэрэй барилгашадай отрядай командираар партиин гэшүүн В. Балдановые һунгаһан. «Хоолос» бүлэгэй барилгашад Хэжэнгын аймагай «Первомайский» совхоздо ошожо, хонидой хоёр байра барижа үгэхэ болобо. Нүгөөдүүлынь —Загарайн аймагай Эрхирэгэй совхоздо уһалууриин системэ барилсаха, удаадахи бүлэгэй басагад Нижне-Ангарскын загаһанай заводто ошожо, загаһа сэбэрлэлсэхэ, консервэ хэлсэхэ юм. Студентнэр-барилгашад хүдөө нютагуудта байхадаа, сүлөөтэй сагтаа концерт табиха, лекци уншаха, ханын газетэ гаргалсаха зорилго урдаа табина.

Үнгэрэгшэ жэлдэ «Ангара», «Барилгашад» гэһэн бүлэгүүдэйхид эрхим һайнаар хүдэлжэ, шан абаад, институдаа бусажа ерээ һэн. Тиихэдэ тэдэнэй командир Самбу Самбуев «Үйлэдбэриин эрхим залуу хүдэлмэришэн» гэһэн ВЛКСМ-эй ЦК-гай значогоор шагнагдаһан байгаа.

Байгша ондо эмхидхэгдэһэн студентнэрэй бүлэгүүд хоорондоо социалис мүрысөө үүсхэн, хүдөө ажахын барилганууд дээрэ ажаллахаар аян замдаа мордобо.

З. ТЭЛИН.

Курск шадар болоһон байлдаанай 30 жэлэй ойдо

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарһаа): Д. Д. Занабадаров, Э. Б.Гармаев, Д. О. Эрдынеев гэгшэд холын замда мордохынгоо урда тээ. АВТОРАЙ фото.

Дайлалдаһан газараа эрьехэнь

Курск шадар болоһон байлдаан Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай ябасада эрнд хубилалта хэһэн байна. Манай республикын олохон хүбүүд энэ ехэ түүхэтэ байлдаанда хабаадалсаһан нэмтэртай. Курск шадар болоһон байлдаанай эхилһээр 30 жэлэй ойн урда тээхэнэ Хурамхаанай аймагһаа гурбан хүн Курска область ошохоор мордобо. Запасай майор Д. Д. Занабадаров, мүн лэ энэ ехэ байлдаанда баатаршалга харуулһан Д. О. Эрдынеев, Э. Б. Гармаев гэгшэд болоно.

Ц. ОИДОПОВ.

ЭМ ДОМТО ЭБЭР

Байгал шадарай ой тайгын бугануудай эбэр жэл бүри унадаг байна. Иигэжэ мухар болоһон ан зунай эхилтэр ябадаг. Дулаархада шэнэ эбэрэй үзүүр бултайжа, угаа түргэн һагсайн ургадаг. Энэ үедэ үнжэгэн зөөлэхэн эбэрнүүдэй шуһанайнь һудаһанууд бамбалзажа байдаг. Залуу эбэр эм домто шанараараа сүурхаһан бугын эбэр (панты) болоно. Манай ороной фармацевтическэ фабриканууд иимэ эбэрээр үнэтэй сэнтэй эм — пантокрин гэдэгые бэлдэдэг юм.

Энэ зундаа Баунтын аймагта эбэр ургаһан 30-аад залуу буга агнаха зүбшөөлөөр баригдаад байна. Ангуушад А. П. Коптелов, В. Г. Яковлев. С. И. Нестерев гэгшэд баян олзотой тайгаһаа бусаа. Витимэй ой модоной ажахын хүдэлмэришэн Г. И. Парфенов, Багдаринай лесничествын харуулшан В. М. Лошкарёв гэгшэд мүн лэ баян олзоороо омогорхоно.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: В. М. Лошкарёв бугын залуу эбэр хаража байна.

О. БЕРЕЗКОВ.
АВТОРАЙ фото.

ТОСХОН ХҮГЖЭНЭ

Онохой анханда багахан һуурин байһан ааб даа. Харин энэмнай мүнөө аймагай эгээл томо, хүгжэнги, хотын шэнжэтэй поселок болонхой. Эндэхи коммунально-ажахын мэдэлэй байрын гэрнүүдэй талмай 24 мянган дүрбэлжэн метртэ хүрөөд байна. Олон дабхар байрын гэрнүүд, хоёр дунда һургуули, больнична городок, профилактори, соёлой байшан, кинотеатр, хоёр клуб, 20 магазин, 4 столово, таба мянган хүнэй һууритай стадион гэхэшэлэн олон томо томо барилганууд поселогой шэг шарайе шэнэдхэн хубилгана. Мянган үхибүүдэй һураха дунда һургуулиин байшан бодхоогдожо байнхай.

САГАЙ УЛАРИЛ

Байгша оной июль һарын түрүүшын арбаад хоногой туршада республика доторнай һэрюубтэр аад, хаа хаанагүй удаан үргэлжэлһэн хура бороо ороһон байна. Тиигэжэ шииг нойтон нэгэ жэгдэ бэшэ байба. Жэшээнь, республикын хойто, Байгал шадарай, Захааминай аймагуудта 80—115 миллиметр хура бороо ороо гэхэ гү, али энэнь хэдэн арбаад хоногой туршада орохо шииг нойтонтой тэнтэй. Мүн Зэдын, Хлагтын аймагуудта 50—60 миллиметр шииг нойтон орожо, хэдэн арбаад миллиметрээр нормоһоо үлэбэ. Республикын бусад аймагуудта дунда зэргээр 30—40 миллиметр бороо орожо, мүн лэ нормоһоо үлэһэн байна. Унжагайржа. 5—8 хоногой туршада ороһон бороо сүүдхын туршада нэгэ миллиметр, заримдаа 20-һоо 40 миллиметр хүрэтэр шииг нойтон сабшалан. таряалан дээрэ ороһон. Энээнһээ боложо, Сэлэнгэ мүрэн һабаһаа халин, набтар газараараа сабшалан ,бэлшээри дээгүүр урдажа захалһан байгаа. Хэдэн хоногой хура бороогой һүүлээр Сэлэнгэ, Хёлго, Сүхэ голнууд нэмэжэ эхилһэн. Мүнөө Сэлэнгын уһан 293 сантиметр нэмэнхэй. Июлиин 12-ой һүни Сэлэнгын уһан юһэн сантиметрээр нэмэһэн байна. Июлиин 13 — 14-нэй үдэрнүүдһээ эхилжэ, Сэлэнгын уһан һуужа захалба.

Үнгэрһэн арбан хоногой туршада дунда зэргээр 10—15 градус гэхэ гү, али нормоһоо 2—5 градус багаар дулаан болоо. Тиихэдэ үнгэрэгшэ жэлэйхитэй сасуулжа үзэхэдэ, республикын хойто аймагуудһаа бэшэ нютагуудта дулаанай хэмжээн 1—2 градусаар бага байба.

Һүниндөө 3—6, зарим нютагуудта нэгэ градус дулаан, Орлигто хоёр градус хүйтэн болоһон байна. Үнгэрһэн үе соо эгээл дулаан үдэр июлиин 10-да боложо, республикын аймагуудта 26—30, хойто аймагуудта 20—25 градус дулаан болоһон байха юм. Тиибэшье һаа, ургасын гарасада туһа үгэдэг дулаан үдэрнүүд үсөөдэһэн байна. Арбан хоногто дунда зэргээр 40—60 часай туршада наратай, бусад үдэрнүүдтэнь бүрхэг, хура бороотой байба. Эндэһээ уламжалан, газарай хүрьһэн 10 сантиметр гүнзэгыдэ 13—18 градус дулаан байгаа.

Ороһон хура бороо газарай хүрьһэндэ шииг нойто нэмэжэ, ургасада һайн нүлөө үзүүлээ. Июлиин 8-най үдэр нэгэ метр гүнзэгыдэ хүрьһэ шэнжэжэ үзэхэдэ, ургасада туһатай 80—150, зарим нютагуудта 200 миллиметр хэмжээнэй шииг нойтон сугларһан байгаа.

Республикын ехэнхи аймагуудта таряалангай гараса хэм соогоо байба. Мүнөө бүхы таряан хоолостой боложо захалба. Улаан-Үдын, Хоринин, Сэлэнгын аймагуудта шэнииснн үндэрынь 30—50 сантиметртэ хүрэбэ. Мүн обёос 10—30, ешмээн 14—17 сантиметр болоһон байна. Үнгэрһэн үе соо һэрюубтэр байжа, кукурузын гараса бага зэргэ удаарба. Һүүлэй үедэ дулаанда дуратай энэ ургамал 5—10 сантиметр ургажа, үндэрынь 20—40 сантиметр болоһон байна. Мүнөө кукуруза 5—7 набшатай болонхой. Мүн хартаабхын гараса нэгэ жэгдэ, һайн. Эртэ таригдаһан хартаабха, горох сэсэглэжэ эхилээ. Дулаанда дуратай огородой ургамалнуудай гараса муушаг байба. Харин капустын гараса хаа хаанагүй һайн.

Июлиин 14—16-най үдэрнүүдтэ республика дотор сэлмэг байхаар хараалагдана. Зүүн зүгһөө 3—7 метр хүсэтэйгөөр һалхилха, һүниндөө 11—16, үдэртөө 27—32 градус дулаан болохоор хүлеэгдэнэ.

Л. ГОНЧАРОВА,
инженер-агрометеоролог.

ТЕЛЕФОН · ТЕЛЕГРАФ · РАДИО ХИЛЫН ГААНАҺАА

ВАШИНГТОН

США-гай МИНИСТРЭЙ МЭДҮҮЛГЭ

ТАСС

Американ томо ехэ промышленна ба финансын 24 эмхиин түлөөлэгшэдтэй хэһэн уулзалга дээрэ һайшаагдажа, американ-совет худалдаа наймаанай палата байгуулха тухай шиидхэбэри абтаа гээд США-гай худалдаа наймаанай министр Ф. Дент пресс-конференци дээрэ соносхоо.

Американ-совет худалдаа наймаанай палата эмхидхэн байгуулга энэ зун КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй, Президент Р. Никсонэй хоорондо болоһон хөөрэлдөөнүүдэй үрэ болоно гээд, США-гай худалдаа наймаанай министр хэлэбэ.

Худалдаа наймаанай палата хоёр ороной хоорондо наймаа хэхэ хэрэгые һайжаруулха, харилсаа үргэдхэхэ арга олгохо байна.

БОНН

Хүдэлмэришэн ангиин аша туһада

ТАСС

1974—1975 онуудта ландтагуудтахи (газарай парламентнууд), мүн коммунальна һунгалтануудта Германиин Коммунис парти хабаадахаа хүсэлэнтэй гээд, ГКП-гэй правлениин Президиумэй, элдэб газарнуудтахи ГКП-гэй эмхинүүдэй секретариадай гэшүүдэй хабаадалгатайгаар Дюссельдорфдо болоһон зүблөөнэй һүүлээр соносхогдоо.

ПРАГА

Заншалта яармаг

ТАСС

Үргэн хэрэглэлэй эд бараанай заншалта яармаг Либерец хотодо нээгдээ. ЧССР-эй хүнгэн промышленностиин 500 гаран предприятиин, мүн СССР-эй, Польшын, ГДР-эй, Венгриин промышленна нэгэдэлнүүдэй үйлэдбэрилэн гаргаһан продукцинууд эндэ табигдаһан байна.

КПЧ-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь Г. Гусак, ЧССР-эй правительствын Түрүүлэгшэ Л. Штроугал, Чехословакиин бусад хүтэлбэрилэгшэд яармаг нээлгын баяр ёһололдо хабаадаа.

ПАРИЖ

Парижда болоһон уулзалга

ТАСС

Франциин гадаадын хэрэгүүдэй министр М. Жобер Сель-Сен-Клуда Урда Вьетнамай хоёр талын хоорондо боложо байһан зүбшэлэлгын хөөрэлдөөнүүдтэ РЮВ-эй ВРП-гэй делегациин толгойлогшо Нгуен Ван Хиеутай уулзаба.

Сель-Сен-Клуда боложо байһан зүбшэлэлгын хөөрэлдөөнүүдтэ Урда Вьетнамай Республикын Революционно саг зуурын правительствын хараа бодолые, тодорхойлон хэлэхэдэ, Урда Вьетнамай политическэ асуудалнуудые гуримшуулха талаар РЮВ-эй ВРП-гэй оруулһан дурадхалые Нгуен Ван Хиеу хөөрэлдөөнэй үедэ француз министртэ элирхэйлэн хөөрөө.

Сайгон делегациин ябуулгануудһаа боложо, Сель-Сен-Клудахи хөөрэлдөөнүүд мухардаад байна гэжэ РЮВ-эй ВРП-гэй делегациие толгойлогшо М. Жабертэй уулзаһанайнгаа һүүлээр журналистнуудтай уулзахадаа хэлэбэ. «Хөөрэлдөөнүүдэй аша үрэтэйгөөр үнгэрхын тула бүхы хүсэ шадалаа элсүүлхые эрид шиидэнхэйбди», — гэжэ тэрэ тэмдэглээ.

БЕРЛИН

КОНФЕРЕНЦИ ДҮҮРЭЭ

ТАСС

Балтиин далайн заншалта долоон хоногой программын ёһоор, Прибалтика шадарай оронуудай, мүн Норвегиин, Исландиин эхэнэрнүүдэй уласхоорондын конференци Ростогто дүүрэЭ. Эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй Москвада болохо бүхэдэлхэйн конгрессто бэлэдхэл хэхэ гээшэ мүнөө үедэ Европодохи эхэнэрнүүдэй хүдэлөөнэй гол шухала зорилгонуудай нэгэниинь болоно гээд, конференци дээрэ абтаһан мэдүүлгэ дотор тэмдэглэгдэнэ.

БЕЛГРАД

Албанай хэрэгээр ерэбэ

ТАСС

Египедэй гадаадын хэрэгүүдэй министр М. Х. Эз-Зайят Союзна гүйсэдхэхэ вечэй түрүүлэгшын орлогшо, СФРЮ-гэй гадаадын хэрэгүүдэй талаар союзна секретарь М. Миничэй уряалаар албанай хэрэгээр Югославида ерэбэ.

Түгшүүрил һуларуулха, гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаа үргэдхэхэ талаар дэлхэй дээрэ болоһон хубилалтануудаар хоёр тала сэдьхэлээ ханангы байна гээд югослав-египет коммюнике дотор тэмдэглэгдэнэ.

Дүтын Зүүн зүгтэхи байдалые Аюулгүйн Соведтэ зүбшэн хэлсэлгэдэ коммюнике дотор һайн сэгнэлтэ үгтэнэ. Аюулгүйн Соведэй шиидхэбэриин Дүтын Зүүн зүгтэ бата бэхи эб найрамдал хангаха арга олгохоор эрхэ байдал мүнөө үедэ бии боложо байна гээд министрнүүд мэдүүлээ.

ДЕЛИ

СИМЛЭДЭХИ ХЭЛСЭЭНЭЙ ҮНДЭҺӨӨР

ТАСС

1971 оной декабрь һарада болоһон зэбсэгтэ хёморооһоо уламжалһан шиидхэгдээгүй асуудалнуудые гуримшуулан шиидхэхэ тухай хөөрэлдөөнүүдые хэхын тула Индиин ба Пакистанай делегацинууд июлиин 24-дэ Пакистанай ниислэл хото — Исламабадта уулзаха гээд, Индиин гадаадын хэрэгүүдэй министерствын түлөөлэгшэ мэдээсээ.

Плендэ ороһон гурбан талын сэрэгэй алба хаагшадые, граждан хүнүүдые Пакистанһаа, Индиһээ, Бангладешһээ бусаан табиха тухай хөөрэлдөөнүүдэй үедэ зүбшэн хэлсэгдэхэ байна гэжэ МИД-эй түлөөлэгшэ мэдүүлээ. Хөөрэлдөөнүүд 2—3 үдэрэй турша соо үргэлжэлхэ юм.

ДЕЛИ. (ТАСС). Хоёр талын хоорондохи арсалдаата асуудалнуудые эбэй ёһоор шиидхэхые хараалһан Индиин премьер-министр Индира Гандиин, Пакистанай Президент З. А. Бхуттын пёдондо зун Симлэдэ гар табиһан хэлсээгээр Пакистанай плендэ ороһон 438 үбшэн, шархатаһан сэрэгэй алба хаагша болон граждан хүниие Пакистанай захиргаанда дамжуулан үгэбэ. Уласхоорондын Улаан Хэрээһэнэй түлөөлэгшэд энэ дамжуулгада хабаадалсаа.

БУЭНОС-АЙРЕС

Аргентинэдэхи байдал

ТАСС

Аргентинын президент Эктор Кампора тушаалһаа бууха тухай мэдүүлгэ июлиин 13-да республикын Национальна конгрессто баряа гээд мүн лэ тушаалһаа бууха болоһон Аргентинын вице-президент Висенте Солано Лима мэдээсээ.

Энэ ябуулга генерал Хуан Доминго Перондо президентын тушаал эзэлхэ арга олгоно. 1955 ондо хэгдэһэн сэрэгэй урбалтаһаа уламжалан, Перон президентын тушаалһаа бууһан юм.

БОНН

ШУХАЛА, АША ТУҺАТАЙ ДОГОВОР

ТАСС

Германиин Федеративна Республикын, Германиин Демократическа Республикын хоорондохи харилсаанай үндэһэ һуури тухай договор ехэ удха шанартай байна гэжэ ФРГ-гэй канцлер В. Брандт, «Бунте иллюстрирте» журналай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө, тэмдэглэбэ. Энэ договор эб найрамдалай хэрэгэй аша туһада харюусана. «Договорой гуримуудые федеральна правительство шууд сэхээр бэелүүлхэ юм», — гэжэ канцлер мэдүүлээ.

Экономикын, эрдэм наукын, техникын, транспортын, почтын, телеграфай, элүүрые хамгаалгын, соёлой, спортын ба оршон тойронхи байгаалиие сахин хамгаалха талаар харилсаагаа һайжаруулха арга боломжотойбди гэжэ В. Брандт хөөрөөгөө үргэлжэлүүлбэ. Тиихэдээ хоёр гүрэнэй хоорондохи арсалдаата асуудалнуудые обёоронгүй гаража болохогүй.

Хүршэ хоёр ороной һайн харилсаа байгуулхын тула адли тэгшэ эрхэтэйгээр холбоо барисаа тогтоохо ёһотойбди гээд канцлер саашадаа мэдүүлээ. «ФРГ-гэй, ГДР-эй хоорондохи харилсаан улам һайжарха зэргэтэй».

Эдэ бүгэдэнһөө уламжалан хаража үзэхэдэ, ФРГ ба ГДР-эй Нэгэдэмэл Нацинуудай Организацида орохо байһаниинь шухала гэжэ В. Брандт мэдүүлбэ.

БОНН

Албанай хэрэгээр США ошобо

ТАСС

ФРГ-гэй гадаадын хэрэгүүдэй министр В. Шеель США-гай правительствын уряалаар Вашингтон ошохоёо июлиин 12-то эндэһээ мордобо. США-гай президент Р. Никсонтэй, гүрэнэй секретарь У. Роджерстой уулзажа, хөөрэлдөөнүүдые хэлгэ албанай хэрэгэй программадань ороно. ДПА агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй һаяхан США-да ерээд бусалгада хабаатай асуудалнуудые, мүн Холбоото Штадуудай ба Баруун Германиин гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаанай асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхэ байна.

ДАКАР

К. Вальдхаймда эльгээгдэһэн телеграмма

ТАСС

Гвинейн ба Ногоон Хушуун гэдэг аралнуудай африкан бэеэ дааһан байдалай партиин (ПАИГК) хүтэлбэри ООН-ой Генеральна секретарь К. Вальдхаймда телеграмма эльгээбэ. Ороной сүлөөлэгдэһэн районуудай амгалан арад зониие Португалиин авиацины зэрлиг бүдүүлигээр бомбодожо байһыень энэ телеграмма доторoo эрид буруушаана.

Гвинейн (БИСАУ) арадта эсэргүүгээр Португалиин дээрмэшэ сэрэгшэдэй хэжэ байһан гэмтэ ябуулгануудые болюулхын тула аша үрэ ехэтэй хэмжээнүүдые абахыень ПАИГК дэлхэйн олониитые уряалба.

Сүүд дээрэһээ

АРХИҺААЛ БОЛОО

ЛВРЗ-гэй хүдэлмэришэдэй тосхоной Октябрьска гудамжада хамтын байра. Һүниин тэнгһээ үнгэржэ байхада, пенсидэ гараһан Афанасьевагай үүдэ нэгэ хүн нэергэжэ, коридор дүүрэн нүжэгэнүүлбэ ха.

«Иимэ орой болоһон хойно хэн ерэхэ байгаа гээшэб?» гэжэ бодомжолһоор, тэрэ үүдэеэ нээбэ. Харан гэһээнь: заводой булад хайлуулдаг цехэй хүдэлмэришэн Тубчинов гэдэг шал мяхан һогтуу орожо ерэбэл даа.

—Юун хэрэгтэйб?—гэжэ асуухадань, һогтуу Тубчинов харюусангүй. унахаяа һанаһан модондол, байра дээрээ найгажа байба.

Шууяанай гарахада, хамтын байрада байгшад булта һэрижэ, һогтуу Тубчиновые таһалгадань оруулжа ядаба ха. Муухайгаар аашалжа эхилхэдэнь, Владимир Шулунов тэрэниие үүдэн тээшэ түлхиһэн байгаа.

Һогтуу Тубчинов тэндэһээ һуга харайн гаража, таһалгадаа орожо, хутага абаад ерээ. Газаагуур Шулуновые бэдэрээд олоогүй; гэдэргээ ерэмсээрээ, тэндэ байһан Тимофей Полтушкинда доботолһон байгаа. Иигэжэ байтарнь, милициин хүдэлмэрилэгшэд ерэжэ, нэгэндээ нэтэрһэн Тубчиновые абаашаһан юм.

Улаан-Үдын Железнодорожно районой арадай сүүд энэ хэрэгые хаража үзөөд, ниитын гурим эбдэһэн Тубчиновые гурбан жэлээр эрхыень хаһаха гэһэн шиидхэбэри һаяхан абаба.

П. СЫРОМЯТНИКОВ,
милициин майор.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи, хоёрдохи хуудаһанда: РСДРП-гэй II съездын 70 жэлэй ойдо зорюулагдаһан материалнууд.

Гурбадахи хуудаһанда: «Ажабайдалай гуримаар» — И. Соктоевой статья. Хүдөөгэй һонинууд. «Байгал» журналай шэнжэлэл.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: Элдэб һонин. Хилын саанаһаа.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита» харуулна:

13.05 — Һүүлэй һонин. 13.10—**Үнгэтэ телевидени.** Үхибүүдтэ—«һалхинхан» гэһэн мультфильм харуулагдаха. 13.20 — «Хүгжэмтэ киоск». 13.50—СССР-эй хара металлургиин министр И. П. Казанецэй үгэ хэлэлгэ. 14.05 — «Манай амаршалгые абажа хайрлыт». Металлургиин хүдэлмэрилэгшэдтэ зорюулагдаһан концерт. 14.35—СССР-эй үнгэтэ металлургиин министр П. Ф. Ломакотэй хөөрэлдөөн. 14.50 — 15.00 — Забһарлалга. 15.00 — **Үнгэтэ телевидени.** «Киногоор аяншалагшадай клуб. 16.30—**Үнгэтэ телевидени.** Эстрадын дуунуудай «Алтан Орфей» гэжэ нэрэтэй IX уласхоорондын фестиваль дээрэ. 17.10 —«Правда» газетын политическэ шэнжэлэгшэ Ю. А. Жуков телевизор харагшадай асуудалнуудта харюусана. 17.55—**Үнгэтэ телевидени.** «Яармагай һүүлээр»—телевизионно уран һайханай фильм. 19.00—«Время» — мэдээсэлэй программа. 19.30 19.40—Забһарлалга. 19.40 —Уласхоорондын конкурснуудай лауреат В. Кастельский наадана. 20.00—**Үнгэтэ телевидени.** Футболоор СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн. «Торпедо»—ЦСКА.

Улаан-Үдэ харуулна.

22.00 — «Факел»—«Хүдөөгэй залуушуул».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ харуулна:

19.45—«50 жэлэй тууха бэшэг»—«1955-дахи он». 20.30—«День и вся жизнь» —уран һайханай фильм.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

● «БУРЯАД ҮНЭН» ● 1973 оной июлиин 15. ● 4-дэхи хуудаһан ● Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР. Н 03563. Заказ № 00444